

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 04.02.1998
COM(1998) 42 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A) Η πρόκληση

1. Η βιολογική ποικιλότητα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση της ζωής στη γη και είναι ιδιαίτερης κοινωνικής, οικονομικής, επιστημονικής, εκπαιδευτικής, ψυχαγωγικής και αισθητικής αξίας. Πέραν της εγγενούς της αξίας η βιοποικιλότητα καθορίζει την ανεκτικότητα μας στην αλλαγή των συνθηκών. Δίχως κατάλληλη βιοποικιλότητα, ορισμένα γεγονότα όπως η κλιματική μεταβολή και οι παρασιτικές εισβολές είναι πιθανότερο να έχουν καταστροφικές επιπτώσεις. Η βιοποικιλότητα είναι καθοριστικής σημασίας για τη διαφύλαξη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της γεωργίας και της αλιείας ενώ παράλληλα αποτελεί το αναπτυξιακό υπόβαθρο νέων φαρμάκων. Τέλος η βιοποικιλότητα εξασφαλίζει συχνά την εξεύρεση λύσεων σε ήδη υφιστάμενα προβλήματα ρύπανσης και νοσημάτων..

2. Στην εκτίμηση της παγκόσμιας βιοποικιλότητας της UNEP υπολογίζεται ότι, σε οικονομικό επίπεδο η βιοποικιλότητα μειώνεται με ρυθμούς ταχύτερους από ότι στο παρελθόν. Η κατάσταση στην Ευρώπη είναι επίσης ανησυχητική. Η πλούσια βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταβαλλόταν βραδέως ανά τους αιώνες λόγω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Η κλίμακα των επιπτώσεων αυτών έχει αυξηθεί δραματικά κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Η εκτίμηση της UNEP επιβεβαιώνει ότι σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες έως και το 24% των ειδών από ορισμένες κατηγορίες όπως οι πεταλούδες, τα πτηνά και τα θηλαστικά έχουν πλέον εκλείψει σ'ολόκληρη την εθνική επικράτεια.

3. Από τους λόγους της μείωσης της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη προέκυπτε ότι είναι πιθανό να επιταχυνθεί το φαινόμενο αυτό εάν δεν αναληφθεί δράση. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος δηλώνει στην "Αξιολόγηση Dobbris" ότι "η συρρίκνωση της Ευρωπαϊκής βιοποικιλότητας" σε πολλές περιφέρειες οφείλεται πρωτίστως στην εντατικότερη χρήση εδαφών, εν μέρει λόγω του εκβιομηχανισμού της γεωργίας και της δασοκομίας, στην αυξανόμενη κατάτμηση των εναπομενόντων φυσικών οικοτόπων, λόγω της κατασκευής υποδομών και της αστικοποίησης, και στην έκθεση στο μαζικό τουρισμό καθώς και στη ρύπανση των υδάτων και του αέρα. Ο ρυθμός απώλειας της βιοποικιλότητας είναι πολύ πιθανότερο να αυξηθεί παρά να σταθεροποιηθεί".

4. Παρά τις προσπάθειες που κατεβλήθησαν κατά το παρελθόν εκ μέρους της Κοινότητας και των κρατών μελών προκειμένου να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της μείωσης ή της απώλειας της βιοποικιλότητας, τα είδη υφιστάμενα μέτρα δεν επαρκούν για να αναστραφούν οι σημερινές τάσεις. Κατά συνέπεια είναι βασικό και επείγον για την Κοινότητα να αναπτύξει μια στρατηγική και να αναλάβει δράση για την διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.

B) Η απάντηση

5. Η συνολική κλίμακα της μείωσης ή των απωλειών της βιοποικιλότητας και η αλληλεξάρτηση των διαφόρων ειδών και των οικοσυστημάτων που εκτείνονται διαμεθοριακά καθιστά επιτακτική την ανάγκη της ανάληψης εκ των

πρότερων συντονισμένης διεθνούς δράσης. Το πλαίσιο της δράσης αυτής είναι η σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα (CBD), που κυρώθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις 21 Δεκεμβρίου 1993. Η CBD επιδιώκει τρεις στόχους, ήτοι τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, την αειφόρο χρήση των συστατικών στοιχείων της και το δίκαιο και ισότιμο επιμερισμό του οφέλους από την αξιοποίηση των γενετικών πόρων. Η βιοποικιλότητα ορίζεται στην CBD ως "η ποικιλότητα μεταξύ των ζωντανών οργανισμών κάθε προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων των χερσαίων, θαλασσιών και άλλων υδατινών οικοσυστημάτων και των οικολογικών συμπλεγμάτων των οποίων είναι μέρη, καθώς και την ενδοειδική ποικιλότητα, τη διαειδική ποικιλότητα και την ποικιλότητα των οικοσυστημάτων".

6. Το άρθρο 6 της CBD καλεί ειδικά ένα έκαστο των συμβαλλομένων μερών:

- "να αναπτύξει εθνικές στρατηγικές σχέδια ή προγράμματα για την διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας ή να προσαρμόσει για το σκοπό αυτό τις ήδη υφιστάμενες στρατηγικές σχέδια ή προγράμματα κατά τρόπο που μεταξύ άλλων να αντανakλούν τα μέτρα που καθορίζει η σύμβαση και τα οποία είναι σχετικά με το συγκεκριμένο συμβαλλόμενο μέρος και
- "να ολοκληρώσει στο μέτρο του δυνατού και δεόντως, τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας σε σχετικά τομεακά ή βιοτομεακά σχέδια, προγράμματα και πολιτικές". Η διάσκεψη των μερών εκτόνησε συμπληρωματικές οδηγίες για τη διαμόρφωση ανάλογης στρατηγικής¹.

7. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο παγκοσμίως στην προώθηση των στόχων της σύμβασης. Η στάση της οφείλεται όχι μόνο στις νομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση αλλά και στις προσδοκίες και στις επιδιώξεις των πολιτών της, οι οποίες, πέραν της αποδεδειγμένης οικονομικής και περιβαλλοντικής αξίας της βιοποικιλότητας περιλαμβάνουν την τήρηση της δεοντολογικής αρχής της πρόληψης της εξάλειψης ζωικών ειδών που θα μπορούσε να αποφευχθεί.

8. Η Κοινοτική στρατηγική για τη βιοποικιλότητα που αναλύεται στην παρούσα ανακοίνωση εξασφαλίζει πλαίσιο ανάπτυξης των κοινοτικών πολιτικών και οργάνων προκειμένου για τη συμμόρφωση προς τη CBD. Η "πρώτη έκθεση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προς την διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών της CBD" παρέχει συνοπτική αποτίμηση της σημασίας και της κατάστασης που επικρατεί όσον αφορά την βιοποικιλότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράλληλα εξασφαλίζει γενική επισκόπηση των εκτελούμενων και προγραμματισμένων κοινοτικών πρωτοβουλιών και μέσων που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της CBD. Η έκθεση αυτή κατά συνέπεια συνιστά σημαντικό έγγραφο αναφοράς για τη στρατηγική αυτή.

¹ Απόφαση II/7 της Δεύτερης Διάσκεψης των μερών της CBD και απόφαση III/9 της τρίτης διάσκεψης των μερών της Σύμβασης για την Βιολογική Ποικιλότητα

9. Το Συμβούλιο των Υπουργών στα συμπεράσματα που διατύπωσε στις 18 Δεκεμβρίου 1995 θεώρησε ότι "σε ότι αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο της αρμοδιότητάς του και σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Κοινότητα καλείται να διατυπώσει κοινοτική στρατηγική εντοπισμού των χασμάτων της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τη διατήρηση και να προάγει τη βιολογική ποικιλότητα στις πολιτικές της Κοινότητας, κατά τρόπο που να συμπληρώνει τις στρατηγικές, τα προγράμματα και τα σχέδια των κρατών μελών προκειμένου να εξασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή της σύμβασης αυτής"

10. Όλα τα κράτη μέλη της Κοινότητας είναι συμβαλλόμενα μέρη της CBD. Κατά συνέπεια είτε έχουν αναπτύξει σαφώς καθορισμένες εθνικές στρατηγικές βιοποικιλότητας είτε εκπονούν ανάλογες στρατηγικές. Αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας τις εθνικές στρατηγικές τους τα κράτη μέλη συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων της σύμβασης. Πολλά από τα κράτη μέλη έχουν καθιερώσει εθνικό συντονιστικό φορέα για θέματα βιοποικιλότητας ή αντίστοιχες διασκέψεις ή επιτροπές. Όλα έχουν εντάξει ή προτίθεται να εντάξουν την διατήρηση και τη διαρκή χρήση της βιοποικιλότητας στα αντίστοιχα τομεακά ή βιοτομεακά προγράμματα. Οι σχετικοί πολιτικοί τομείς και οι αντίστοιχες προσεγγίσεις ποικίλλουν από χώρα σε χώρα με γνώμονα τα ειδικά χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας της και τη σχετική σημασία των πιέσεων που ασκούνται στις πολιτικές τους για το περιβάλλον, τη γεωργία, τα δάση, την αλιεία και εν γένει θεωρείται ότι έχουν τη μεγαλύτερη προτεραιότητα. Σε πολλές περιπτώσεις λαμβάνονται υπόψη οι προβληματισμοί σχετικά με την επιστήμη και την τεχνολογία, την ενέργεια, τη βιομηχανία, τις μεταφορές, τον τουρισμό και την ψυχαγωγία, την υγεία, την εκπαίδευση και την άμυνα. Στο πλαίσιο της εθνικής τους στρατηγικής τα επιμέρους κράτη μέλη αποδίδουν διαφορετική σημασία στα θέματα της CBD. Μία πρώτη αξιολόγηση της εφαρμογής εκ μέρους των κρατών μελών των διαφόρων μέτρων που περιέχονται στη CBD επιχειρήθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος². Πλέον ενημερωμένη επισκόπηση περιέχεται στις εκθέσεις των κρατών μελών προς τη διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών για την εφαρμογή της CBD.

11. Η επιτυχής εφαρμογή της CBD προϋποθέτει τη συνεργασία στα κράτη μέλη και σε κοινοτικό επίπεδο. Μολονότι η ανάπτυξη και η εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών σε όλα τα κράτη μέλη είναι καθοριστικής σημασίας, εντούτοις ορισμένες από τις κοινωνικές πολιτικές και τα μέσα έχουν σοβαρές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Ως εκ τούτου η Κοινότητα καλείται να αναλάβει δράση στους τομείς αυτούς προκειμένου να συμπληρώσει και να αποφύγει την καταστολή χρησίμων εθνικών προσπαθειών. Η Κοινοτική στρατηγική επικεντρώνεται στην περαιτέρω ανάπτυξη και εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και μέσων.

Γ) Πεδίο και στόχοι της στρατηγικής

² Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. Η σύμβαση για τη βιοποικιλότητα των ΗΕ. Δοθείσα συνέχεια στα κράτη μέλη του ΕΟΧ. Κοπεγχάγη 1946.

12. Η Κοινότητα δεδομένου ότι αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα σε διεθνές επίπεδο, είναι προφανές ότι καλείται να εξασφαλίσει ότι οι πολιτικές της, πολλές εκ των οποίων επηρεάζουν σοβαρά τη βιοποικιλότητα, αντανakλούν τους αντίστοιχους προβληματισμούς και συμβάλλουν στην διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.

13. Η προτεινόμενη στρατηγική της Κοινότητας σε ό,τι αφορά τη βιοποικιλότητα κατά συνέπεια αποσκοπεί στην πρόβλεψη, την πρόληψη και την αντιμετώπιση των λόγων ουσιαστικής μείωσης ή απώλειας της βιολογικής ποικιλότητας στην πηγή της. Τοιουτοτρόπως επιδιώκεται να αναστραφούν οι ήδη παρατηρούμενες τάσεις μείωσης ή απώλειας βιοποικιλότητας και η εξασφάλιση ικανοποιητικών συνθηκών διατήρησης για είδη και οικοσυστήματα, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών οικοσυστημάτων, τόσο εντός όσο και εκτός του εδάφους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

14. Κοινοτική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα αποτελεί στοιχείο του 5ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον με τίτλο "Στόχος η αειφορία" και πρέπει να αντιμετωπίζεται επίσης στο πλαίσιο της υποχρεωτικής ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών προβληματισμών σε άλλες τομεακές πολιτικές σύμφωνα με το άρθρο 130P (2) της συνθήκης. Η στρατηγική αυτή είναι σύμφωνη με τις ενισχυμένες δεσμεύσεις υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης που περιέχει η συνθήκη του Άμστερνταμ η οποία ορίζει ότι "ότι απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να εντάσσονται στο ορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων... ιδίως με στόχο την προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης". Η στρατηγική πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη ορισμένα συμπεράσματα του Συμβουλίου και τους αντιστοιχούς στόχους της πανευρωπαϊκής στρατηγικής για το τοπίο και τη βιολογική ποικιλότητα.

15. Η στρατηγική καθορίζει πλαίσιο για τις δράσεις που είναι απαραίτητες προκειμένου να ανταποκριθεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στις νομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 6 της CBD. Οι αντίστοιχες υποχρεώσεις της CBD για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθορίζονται στο τμήμα II της στρατηγικής στο πλαίσιο τεσσάρων σημαντικών θεμάτων. Οι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν στο πλαίσιο των αντιστοιχών κοινοτικών και μέσω των προκειμένου να εξασφαλιστεί η ανταπόκριση στις υποχρεώσεις αυτές, καθορίζονται στο τμήμα III.

16. Η εφαρμογή της CBD εκ μέρους της Κοινότητας συνεπάγεται την εφαρμογή στρατηγικής σε δύο στάδια. Η εφαρμογή αυτής της στρατηγικής περιλαμβάνει τον γενικό πολιτικό προσανατολισμό που αποτελεί το πρώτο στάδιο. Το δεύτερο στάδιο είναι η ανάπτυξη και η εφαρμογή προγραμμάτων δράσης και άλλων μέσων εκ μέρους της Επιτροπής μέσω των αρμόδιων υπηρεσιών για τους αντίστοιχους πολιτικούς τομείς. Αυτό το δεύτερο στάδιο θα επιτρέψει να μεταφραστούν σε συγκεκριμένες δράσεις οι στόχοι της σύμβασης.

17. Τα προγράμματα δράσης και τα άλλα μέτρα θα αναπτύξουν περαιτέρω τους δεσμούς μεταξύ των στόχων εκάστου θέματος και τους στόχους σε έκαστο τομέα πολιτικής. Καθορίζοντας ένα μηχανισμό ο οποίος να εξασφαλίζει την ενσωμάτωση του σκεπτικού που αφορά τη βιοποικιλότητα σε

άλλες πολιτικούς τομείς και μέσα, η στρατηγική συμβάλλει στην συμπλήρωση χάσματος της ασκούμενης κοινοτικής πολιτικής για τη διατήρηση.

18. Τα προγράμματα δράσης και τα άλλα μέτρα επίτευξης των εν λόγω στόχων αυτών θα πρέπει να βασισθούν και να συμπληρώσουν υφιστάμενες πολιτικές και προγραμματισθείσες πρωτοβουλίες. Η ανάπτυξη των προγραμμάτων δράσης θα πρέπει να λάβει υπόψη τους στόχους και τις δράσεις των στρατηγικών των κρατών μελών ώστε να εξασφαλιστεί γνήσια προστιθέμενη αξία, συνέπεια και συμπληρωματικότητα. Ο τρόπος με τον οποίο κάτι ανάλογο θα μπορούσε να επιτευχθεί θα καταστεί σαφές μόνο όταν θα είναι διαθέσιμες οι στρατηγικές όλων των κρατών μελών.

19. Καθώς η Κοινότητα και τα κράτη μέλη συμμετέχουν σε σειρά διεθνών συμβάσεων και συμφωνιών σχετικά με τους στόχους της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα η στρατηγική αυτή εξασφαλίζει καθοδήγηση προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέπεια των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται στα διάφορα διεθνή φόρα. Ως εκ τούτου η εφαρμογή της στρατηγικής θα συμβάλει στην επίτευξη των κοινοτικών στόχων που οφείλονται και σε άλλες συμβάσεις.

20. Οι πρόοδοι στην εφαρμογή της στρατηγικής και την απόδοση των προγραμμάτων δράσης και των άλλων μέτρων θα παρακολουθούνται και θα εκτιμώνται κάνοντας χρήση δεικτών βιοποικιλότητας και μετρήσιμων στόχων .

Προκειμένου να αποτιμηθεί η αποτελεσματικότητα των αναλαμβανόμενων δράσεων και να παρασχεθεί καθοδήγηση σχετικά με τις μελλοντικά αναγκαίες δράσεις.

Η διαδικασία για την περαιτέρω ανάπτυξη εφαρμογή και παρακολούθηση περιγράφεται στο τμήμα IV.

II.ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

1. Η κοινοτική στρατηγική για τη βιοποικιλότητα αναπτύσσεται γύρω από τέσσερα μείζονος σημασίας θέματα. Σε κάθε θέμα τονίζονται οι ειδικοί στόχοι που θα πρέπει να επιτευχθούν.

Οι στόχοι αυτοί προέρχονται και χαρακτηρίζουν τις ειδικές υποχρεώσεις που αφορούν την Κοινότητα και περιέχονται στη CBD.

Θέμα1. Διατήρηση και αειφόρος χρήση της βιολογικής ποικιλότητας

2. Στο θέμα αυτό η Κοινότητα θα επιδιώξει τη διατήρηση, και εφόσον είναι απαραίτητο, την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των πληθυσμών των ειδών στο φυσικό τους περιβάλλον. Θα πρέπει επίσης να επικεντρώνεται στη διατήρηση των οικοσυστημάτων στα οποία τα καλλιεργούμενα φυτικά είδη και ποικιλίες καθώς και οι οικόσιτες φυλές ζώων έχουν αναπτύξει τις χαρακτηριστικές τους ιδιότητες.

Η επιτόπια διατήρηση σε ορισμένες περιπτώσεις είναι απαραίτητο να συμπληρώνεται από πρόσθετες πρωτοβουλίες μη επιτόπιου χαρακτήρα³. Ως εκ τούτου το θέμα αυτό ασχολείται με την επιτόπια και μη διατήρηση και την διαρκή χρήση των αγρίων ειδών, καθώς και των καλλιεργούμενων ειδών και ποικιλιών και των οικοσίτων φυλών ζώων, εστιαζόμενο στη διατήρηση των οικοσυστημάτων στα οποία εντάσσονται. Αναφέρεται επίσης στα απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί ο αιφόρος χαρακτήρας της χρήσης των φυσικών πόρων.

Επιτόπια διατήρηση

3. Η Κοινότητα θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τη δημιουργία δικτύων χαρακτηρισμένων περιοχών και ιδίως του δικτύου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Natura 2000.

Ωστόσο για μεγάλο αριθμό κοινοτικών αγρίων ειδών, καλλιεργούμενων ειδών και ποικιλιών και οικοσίτων ζωικών φυλών η καθιέρωση ενός συστήματος προστατευομένων περιοχών δεν επαρκεί ή δεν κρίνεται ενδεδειγμένη. Κατά συνέπεια η επιτόπια διατήρηση καθιστά απαραίτητο να εξεταστούν, στο πλαίσιο των αντιστοίχων τομεακών και οριζοντίων τομέων πολιτικής οι επιπτώσεις και η αιφόρος χρήση της βιοποικιλότητας στο υπόλοιπο τμήμα της επικράτειας εκτός των προστατευομένων περιοχών. Το θέμα αυτό αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα χάσματα των ασκούμενων κοινοτικών πολιτικών διατήρησης. Κατά συνέπεια η Κοινότητα επιδιώκει:

- να προάγει και να υποστηρίξει τη διατήρηση των χαρακτηριστικών των οικοσυστημάτων.
- να είναι σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης τα δημογραφικά μεγέθη, η δομή, η διανομή και οι τάσεις των πληθυσμών των αγρίων ειδών που απαντώνται στο περιβάλλον καθώς και να στηρίξει τα προγράμματα για τα πλέον απειλούμενα είδη.
- να λάβει μέτρα για τη διατήρηση του γενετικού αποθέματος των αγρίων και των οικοσίτων ειδών και να παρεμποδίσει τυχόν διεργασίες γενετικής διάβρωσης.

4. Η παρουσία ή η καθιέρωση αλλοθόνων ειδών και υποειδών ενδέχεται να προκαλέσει ανισορροπίες και μεταβολές στα οικοσυστήματα. Ενδέχεται να έχει μη αντιστρεπτές επιπτώσεις, λόγω υβριδισμού ή ανταγωνισμού, στα αυτόχθονα στοιχεία της βιοποικιλότητας. Εφαρμόζοντας την προληπτική αρχή, η Κοινότητα θα πρέπει να λάβει μέτρα τα οποία να αποσκοπούν στην πρόληψη αρνητικών επιπτώσεων από αλλόχθονα είδη σε οικοσυστήματα, τα είδη προτεραιότητας ή τους οικοτόπους από τους οποίους εξαρτώνται καθιερώνοντας παράλληλα μέτρα για τον έλεγχο, τη διαχείριση και, όποτε είναι απαραίτητο, την εξάλειψη των κινδύνων που συνεπάγεται η παρουσία τους.

³ Το άρθρο 2 της CBD ορίζει ως "επιτόπιες συνθήκες" τις συνθήκες υπό τις οποίες γενετικοί πόροι υφίστανται στα οικοσυστήματα και τους φυσικούς οικοτόπους, και, για τα οικοσίτα ή καλλιεργούμενα είδη, στα περιβάλλοντα όπου έχουν αναπτύξει τις χαρακτηριστικές ιδιότητές τους. Ενώ ως "μη επιτόπια διατήρηση" νοείται η διατήρηση συστατικών στοιχείων της βιολογικής ποικιλότητας εκτός των φυσικών οικοτόπων τους.

5. Ενώ η βιοτεχνολογία εν γένει συνεπάγεται ορισμένα οφέλη για την κοινωνία, η εισαγωγή γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Εφαρμόζοντας την αρχή της πρόληψης, η Κοινότητα έχει καθιερώσει μηχανισμούς, ιδίως βάσει των οδηγιών 90/219/ΕΟΚ και 90/220/ΕΟΚ για την αξιολόγηση, τη ρύθμιση, τη διαχείριση ή τον έλεγχο των κινδύνων που σχετίζονται με τη χρήση και την ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών με μεθόδους βιοτεχνολογίας, οι οποίοι ενδεχομένως θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη βιοποικιλότητα. Επιπλέον, η Κοινότητα είναι πρωτοπόρος σε ό,τι αφορά την οριστικοποίηση των διατάξεων του πρωτοκόλλου για τη βιοασφάλεια βάσει της CBD πριν το τέλος του 1998. Το πρωτόκολλο θα πρέπει να καθιερώνει σε διεθνές επίπεδο διαδικασία στον τομέα της ασφαλούς μεταφοράς, του χειρισμού και της χρήσης ζωντανών τροποποιημένων οργανισμών, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στη διαμεθοριακή κίνηση οιοδήποτε ζωντανού τροποποιημένου οργανισμού που διαμορφώνεται με μεθόδους της σύγχρονης βιοτεχνολογίας και ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας, ενώ παράλληλα θα πρέπει να καθοριστεί κατάλληλη διαδικασία για να επιτευχθεί συμφωνία εξ αρχής.

Μη επιτόπια διατήρηση

6. Οι γενετικές τράπεζες, τα κέντρα αναπαραγωγής εν αιχμαλωσία, οι ζωολογικοί κήποι μπορεί να διαδραματίσουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο εάν οι δραστηριότητές τους ενταχθούν στο πλαίσιο της συντονισμένης επανεισαγωγής ή ολοκληρωμένων προγραμμάτων διατήρησης.

Για τα καλλιεργούμενα είδη και ποικιλίες συμπεριλαμβανομένων των φυτών που χρησιμοποιούνται στη δασοκομία καθώς και για τις οικόσιτες φυλές ζώων, είναι απαραίτητο να αποφευχθεί η γενετική διάβρωση και να διατηρηθεί η ποικιλία του γενετικού αποθέματος γενετικό απόθεμα ώστε να εξασφαλίζεται η μελλοντική βιωσιμότητα και η βελτίωση των χαρακτηριστικών των αντιστοιχών ποικιλιών και φυλών. Για τη διατήρηση καταλλήλων τραπεζών γονιδίων θα απαιτηθεί η συνεργασία τρίτων χωρών. Η Κοινότητα καλείται:

- να ενθαρρύνει δεόντως εντός και εκτός της Κοινότητας την απαραίτητη μη επιτόπια διαφύλαξη των αγρίων ειδών και γενετικών πόρων αγρίων φυτικών ειδών που είναι συγγενή προς τα καλλιεργούμενα, των αγρίων φυτών και των οικοσίων ζωικών φυλών που χρησιμεύουν για την παραγωγή τροφίμων, εφόσον είναι αδύνατη ή απειλείται σοβαρά η επιτόπια διατήρησή τους .
- Να ενθαρρυνθούν οι κήποι, τα ενυδρεία, οι βοτανικοί κήποι, οι γενετικές τράπεζες και οι συλλογές να διατηρούν είδη, καλλιεργούμενες ποικιλίες και οικόσιτες φυλές ζώων, υπό ικανοποιητικές συνθήκες που να εξασφαλίζουν τη διατήρησή τους και να εντάσσουν το έργο τους σε προγράμματα συντονισμένης δράσης με στόχο την αποκατάσταση ικανοποιητικών συνθηκών για την επιτόπια διατήρηση των ειδών.

Αειφόρος χρήση των στοιχείων της βιοποικιλότητας

7. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες είναι πιθανόν να έχουν θετική ή αρνητική επίπτωση στην αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.

8. Η ορθή αποτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των στρατηγικών, των πολιτικών, των προγραμμάτων, των σχεδίων και των έργων στη βιολογική ποικιλότητα είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της αειφορίας. Κατ' αρχήν, δραστηριότητες που ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις θα πρέπει να εντοπίζονται προκειμένου να αναζητώνται λύσεις που θα αποφεύγουν ή θα ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις αυτές. Κατά δεύτερον, επιβάλλεται να εντοπίσουν οι πλέον αποδοτικές λύσεις της βιοποικιλότητας. Κατά συνέπεια η Κοινότητα καλείται:

- να εξετάσει τους στόχους αυτής της στρατηγικής κατά την περιβαλλοντική αξιολόγηση των τομεακών και διατομεακών στρατηγικών, σχεδίων, προγραμμάτων, πολιτικών και έργων
- να αναπτύξει κατά το δυνατόν αναλύσεις αποδοτικότητας των δαπανών αντιστοίχων κοινοτικών, στρατηγικών, σχεδίων, προγραμμάτων, πολιτικών, και έργων προκειμένου να εξασφαλίσει την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής αυτής.
- να αναπτύξει τις ενδεδειγμένες μεθόδους και τεχνικές προκειμένου να επιτρέψει στους ενδιαφερομένους να συμμετάσχουν στις διαδικασίες εκτίμησης και στην εφαρμογή ενεργειών πρόληψης ή αντιμετώπισης προβλημάτων.

8. Τα οικονομικά και κοινωνικά κίνητρα όπως οι επιχορηγήσεις, οι φόροι και τα τέλη ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και ενίοτε μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα αλλαγής ή διατήρησης, των συνηθειών παραγωγής και κατανάλωσης που αφορούν τη βιοποικιλότητα. Η Κοινότητα ενθαρρύνει κάθε μέθοδο που συμβάλλει στην καλή ενημέρωση των καταναλωτών που θα τους επιτρέψει να λαμβάνουν ατομικές αποφάσεις επωφελούμενοι από τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας. Η πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις πράσινες εισφορές περιέχει ορισμένες προτάσεις προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί. Κατά συνέπεια η Κοινότητα θα πρέπει να προωθήσει κατά το δυνατόν:

- τον συνυπολογισμό της αξίας της βιοποικιλότητας στην ανάλυση κόστους οφέλους.
- τα προγράμματα οικολογικής σήμανσης βάσει της ανάλυσης του κύκλου ζωής των προϊόντων των οποίων η παραγωγή, η διανομή, η χρήση ή η τελική διάθεση ενδέχεται να επηρεάσουν την βιοποικιλότητα.
- την ένταξη των προβληματισμών που αφορούν την βιοποικιλότητα στους μηχανισμούς απόδοσης ευθυνών.

9. Παράλληλα με τον εντοπισμό και την καθιέρωση κινήτρων υποστήριξης της διατήρησης και της αειφόρου χρήσης της βιοποικιλότητας είναι απαραίτητο να εξεταστεί η δυνατότητα εξάλειψης των κινήτρων με αρνητικές επιπτώσεις. Αυτό περιλαμβάνει την επισκόπηση ορισμένων συστημάτων ιδιοκτησίας και των δικαιωμάτων χρήσης των συμβατικών μηχανισμών, των

πολιτικών διεθνούς εμπορίου καθώς και των οικονομικών πολιτικών. Κατά συνέπεια η Κοινότητα καλείται να επικεντρώσει το ενδιαφέρον της πρωτίστως:

- στη μετακίνηση των κινήτρων κατά τρόπο που ενθαρρύνονται οι θετικές επιπτώσεις στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας και όχι οι αρνητικές επιπτώσεις
- στη συμβολή στην κοινωνική και οικονομική διαθεσιμότητα συστημάτων που υποστηρίζουν την βιοποικιλότητα καθώς και στην εξάλειψη κινήτρων με αρνητικές επιπτώσεις για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας.

Θέμα 2. Επιμερισμός του οφέλους από τη χρήση των γενετικών πόρων.

10. Ο επιμερισμός ωφελειών που προκύπτουν από την χρήση των γενετικών πόρων σχετίζεται με την εφαρμογή της CBD για σειρά θεμάτων, π.χ. πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και διανομή των οφελών της βιοτεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών και εμπορικών συνεργασιών μεταξύ φορέων παροχής και φορέων χρήσης των γενετικών πόρων, τεχνική και επιστημονική συνεργασία, γνώση, καινοτομίες και πρακτικές των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων με παραδοσιακό τρόπο ζωής.

11. Σε σχέση με τους κοινοτικούς πόρους η CBD επιβεβαιώνει εκ νέου τα απόλυτα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών μελών στους γενετικούς πόρους τους. Ορίζει επίσης ότι τα μέρη απαγορεύεται να επιβάλλουν ακατάλληλους περιορισμούς και ότι η πρόσβαση θα πρέπει να εξασφαλίζεται βάσει αμοιβαίως αποδεκτών όρων. Αντιστοίχως, πρέπει να εξεταστεί σειρά λύσεων που αφορούν την πρόσβαση στους πόρους αυτούς. Κατά συνέπεια η Κοινότητα θα πρέπει:

- να προωθήσει κατάλληλα, πολυμερή πλαίσια
- να προωθήσει κατευθυντήριες γραμμές για διμερή συνεργασία σε εθελοντική βάση, ιδίως σε περιπτώσεις όπου μόνο ορισμένες χώρες διαθέτουν ή πρέπει να διαθέτουν πρόσβαση στους συγκεκριμένους γενετικούς πόρους,
- να υποστηρίξει τις χώρες προέλευσης των γενετικών πόρων ώστε αυτές να αναπτύξουν εθνικές στρατηγικές βιοκατόπτρευσης και πρόσβασης λαμβάνοντας υπόψη τα αντίστοιχα πολυμερή πλαίσια και όργανα.

12. Η μεταφορά τεχνολογίας πρέπει να γίνει κατανοητή με ευρεία έννοια και να καλύπτει την τεχνολογική συνεργασία σε ό,τι αφορά την πρόσβαση και τη διαθεσιμότητα των τεχνολογιών καθώς και τη θεσμική ανάπτυξη και δημιουργία δυναμικού για τον εντοπισμό και τη χρήση των ενδεδειγμένων καταλλήλων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των αυτοχθόνων και των τοπικών τεχνολογιών. Οι στόχοι βασίζονται στο γεγονός ότι οι χρήσιμες τεχνολογίες υφίστανται τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα και ένα κατάλληλο νομικό και οικονομικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των καθεστώτων που ισχύουν για την πνευματική ιδιοκτησία, είναι απαραίτητο προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεργασία και η μεταφορά τεχνολογίας. Οι

ανάγκες, για κατάλληλες τεχνολογίες γίνονται ιδιαίτερα αισθητές στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ως εκ τούτου η Κοινότητα θα πρέπει να επιδιώξει:

- την ανάπτυξη των τεχνολογιών για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.
- τη διευκόλυνση της μεταφοράς της τεχνολογίας για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

13. Η τεχνική και επιστημονική συνεργασία θα πρέπει να αποσκοπεί πρωτίτως στην ενίσχυση των βασικών ικανοτήτων των αναπτυσσομένων χωρών για διατήρηση και αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας και των συστατικών στοιχείων της καθώς και στην καθιέρωση κοινών ερευνητικών προγραμμάτων, ιδίως όσον αφορά τον εντοπισμό, την παρακολούθηση και την ανταλλαγή πληροφοριών. Η Κοινότητα θα πρέπει:

- να προωθήσει τόσο εντός όσο και εκτός της Κοινότητας την ευρύτερη εφαρμογή των γνώσεων και των τεχνολογιών για τη συντήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας συμπεριλαμβανομένων των γνώσεων των καινοτομιών και των πρακτικών που ακολουθούν οι τοπικές και αυτόχθονες κοινότητες.

Θέμα 3. Έρευνα, εντοπισμός, παρακολούθηση και ανταλλαγή πληροφοριών

14. Αναγνωρίζεται ευρύτατα ότι η αποσπασματικότητα των γνώσεων σε όλα τα επίπεδα σχετικά με τη βιολογική ποικιλότητα συνιστά περιορισμό για την επιτυχή εφαρμογή της σύμβασης. Αυτό εντούτοις, δεν θα πρέπει να επιβραδύνει δραστηριότητες που βασίζονται στις ήδη υφιστάμενες γνώσεις. Κατά συνέπεια κρίνεται απαραίτητο να ενισχυθούν οι προσπάθειες εντοπισμού και παρακολούθησης των πλέον σημαντικών στοιχείων της βιοποικιλότητας καθώς και των πιέσεων και των απειλών που ασκούνται σε αυτά, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στον ενδεικτικό κατάλογο κατηγοριών σημαντικών στοιχείων που περιέχεται στο παράρτημα I της CBD. Κρίνεται επίσης απαραίτητο να ενισχυθεί η βασική έρευνα για τη βιοποικιλότητα, τις αρχές, τις έννοιές και τους βασικούς μηχανισμούς της.

15. Τα καθήκοντα και οι στόχοι που ορίζονται στο πρόγραμμα δράσης γι' αυτόν τον τομέα θα πρέπει να ενσωματωθούν στις δραστηριότητες του κοινοτικού προγράμματος πλαισίου για την έρευνα και την ανάπτυξη. Επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη η σημασία των δεδομένων που διαθέτουν οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί τα κράτη μέλη, οι υπηρεσίες τους και οι ειδικές συλλογές.

16. Οι ερευνητικές δραστηριότητες θα πρέπει πρωτίστως να βασίζονται στις εργασίες της ευρωπαϊκής ομάδας ad hoc για την έρευνα και την βιοποικιλότητα (EWGRB) στο πλαίσιο της γενικής διεύθυνσης XII της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Ερευνητικό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος και Κλίματος και θα μπορούσαν να εστιασθούν:”

- στη συγκρότηση δικτύου μεταξύ ευρωπαϊκών κέντρων αριστείας στον τομέα της έρευνας της βιοποικιλότητας προκειμένου να ευνοηθεί η βασική έρευνα σχετικά με τη σημασία και τη λειτουργία της βιοποικιλότητας σε όλα τα επίπεδα,
- στην προαγωγή της εφαρμογής των ενδεδειγμένων ερευνητικών δραστηριοτήτων εν σχέσει με τους λειτουργικούς μηχανισμούς της φυσικής εξέλιξης της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων εργαλείων και μεθόδων που είναι απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων της πολιτικής για τη βιοποικιλότητα,
- την αύξηση των γνώσεων σχετικά με τις μεθόδους διαφύλαξης της βιοποικιλότητας στη φύση, τη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία καθώς και τον ευρύτερο ρόλο της στα συστήματα υποστήριξης της ζωής,
- στη βελτίωση της κατανόησης του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η βιόσφαιρα σε διάφορες κλίμακες: οικουμενική κλίμακα, περιφερειακή και τοπική κλίμακα καθώς και κατανόηση των επιπτώσεων των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στα συστήματα υποστήριξης της ζωής,
- στην υποστήριξη του χαρακτηρισμού των απαραίτητων μεταβολών στη νομοθεσία σε προγράμματα και πολιτικές ενέργειες για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση καθώς και τον δίκαιο επιμερισμό των οφελών που προέρχονται από τη χρήση της βιοποικιλότητας. Εν προκειμένω καλύπτονται και οι πολιτικές, και οι παράγοντες οργάνωσης και διαχείρισης που επηρεάζουν την αειφόρο χρήση και διατήρηση της βιοποικιλότητας σε τρίτες χώρες στο πλαίσιο της οικονομικής παγκοσμιοποίησης,
- στην προαγωγή ερευνητικών δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούν μοριακές μεθόδους για τη μέτρηση της βιοποικιλότητας και την επιβεβαίωση των τεχνολογιών αυτών,
- στην προαγωγή της δημιουργίας εργαλείων και εναλλακτικών δυνατοτήτων για τους εταίρους σχετικά με τη διατήρηση και τη χρήση της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας για τις καθαρές τεχνολογίες μη επιτόπιας διατήρησης,
- στην προαγωγή της αξιολόγησης των διαφόρων μορφών της βιοποικιλότητας υπό την έποψη των κοινωνικών παραγόντων,
- στην υποστήριξη της ανάπτυξης επαφών με τρίτες χώρες, κυρίως σε ότι αφορά την αειφόρο χρήση και τη διαχείριση της βιοποικιλότητας σε οικονομίες που διανύουν μεταβατική περίοδο καθώς και στις αναδυόμενες οικονομίες και τις αναπτυσσόμενες χώρες.

17. Όσον αφορά τον εντοπισμό, η Κοινότητα θα προωθήσει περαιτέρω δραστηριότητες υποστήριξης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Οργανισμού

Περιβάλλοντος και του δικτύου ενημέρωσης και παρατήρησης (EIOMET) συμπεριλαμβάνοντας καθήκοντα όπως:

- η ανάπτυξη βασικής μελέτης για τον εντοπισμό και την καταγραφή των σημαντικών στοιχείων της βιοποικιλότητας που υφίστανται επιτοπίως ή όχι ή τα οποία έχουν εκλείψει κατά την τελευταία πενήνταετία.
- ο χαρακτηρισμός της κατάστασης και των τάσεων διατήρησης που παρατηρούνται για στοιχεία της βιοποικιλότητας.
- ο χαρακτηρισμός αντιστοίχων πιέσεων και απειλών, από κοινού με τα αίτια τους, στα στοιχεία της βιοποικιλότητας ποικιλότητας.
- η εφαρμογή σύγχρονων ταξινομικών μεθόδων για τη δημιουργία επιστημονικών εργαλείων σχετικά με την πολιτική της διατήρησης και την αειφόρο χρήση, και με στόχο μεταξύ άλλων την κάλυψη των κενών των ταξονομικών γνώσεων.

18. Δεδομένου ότι θα ήταν αδύνατον να παρατηρούνται και να αξιολογούνται συνεχώς όλα τα στοιχεία της βιοποικιλότητας στην Κοινότητα καθώς και οι αντιστοίχως αναπτυσσόμενες πιέσεις και απειλές που μπορεί να τα επηρεάσουν, προτείνεται να προαχθεί η ανάπτυξη ενός συστήματος δεικτών που να βασίζεται σε μία προσέγγιση με βάση τα είδη και τα οικοσυστήματα⁴.

19. Η Κοινότητα θα υποστηρίξει την έρευνα στο σύστημα αυτό μέσω του ερευνητικού προγράμματός της και ανάλογες εργασίες θα συμπεριληφθούν στο νέο πολυετές πρόγραμμα εργασίας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και του δικτύου του. Επιπλέον, η στατιστική υπηρεσία Eurostat εκπονεί δείκτες πιέσεων που επηρεάζουν την βιοποικιλότητα στο πλαίσιο του έργου για τους δείκτες πίεσης⁵. Ο εντοπισμός των δεικτών αυτών και η παρακολούθηση της εξέλιξής τους είναι καθοριστικής σημασίας στοιχείο για την παρούσα στρατηγική επειδή θα παράσχει τις απαραίτητες πληροφορίες για την εκτίμηση των επιπτώσεων και της απόδοσης των προγραμμάτων δράσης και των άλλων μέτρων. Κατά συνέπεια τα προγράμματα δράσης και τα άλλα μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- το χαρακτηρισμό σειράς δεικτών αξιολόγησης του τρόπου με τον οποίο τα συστατικά στοιχεία της βιοποικιλότητας επηρεάζονται από τον τομέα καθώς και την αξιολόγηση των προόδων της εφαρμογής της στρατηγικής αυτής.
- τους μηχανισμούς παρακολούθησης της εξέλιξης των δεικτών που αφορούν μεταξύ άλλων, δραστηριότητες που προκαλούν υποβάθμιση των οικοτόπων, μη αειφόρο συγκομιδή, εκπομπή ρύπων και απελευθέρωση ή διάδοση στο περιβάλλον αλλοχθόνων ειδών και γενετικώς τροποποιημένων ζωντανών ή άλλων οργανισμών.

⁴ Παράδειγμα δεικτών σε τοπικό επίπεδο θα μπορούσε να αποτελέσει η μείωση ενός είδους, η χρήση παρασιτοκτόνων ή η μεταβολή στη χρήση παρασιτοκτόνων. Παράδειγμα δεικτών σε κοινοτικό επίπεδο θα μπορούσε να αποτελέσει το ποσοστό απειλούμενων ειδών στο σύνολο των γνωστών ειδών η κατάτμηση των οικοτόπων λόγω γραμμικών υποδομών μεταφορών ή οι τόποι που έχουν χαρακτηριστεί στο δίκτυο NATURA 2000.

⁵ Περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (COM 94) 670 τελικό). "Οδηγίες της ΕΕ για τους περιβαλλοντικούς δείκτες και τους πράσινους εθνικούς ελέγχους: η ολοκλήρωση του περιβάλλοντος με τα συστήματα οικονομικής ενημέρωσης".

20. Η σημασία των αξιολογήσεων και των διεθνών ανταλλαγών πληροφοριών για την επίτευξη των στόχων της CBD υπογραμμίζεται από την διαμεθοριακή φύση πολλών οικολογικών διεργασιών, την αλληλεξάρτηση των οικοσυστημάτων, την αποδημητική συμπεριφορά διαφόρων αγρίων ειδών, την ανάγκη διεθνούς συνεργασίας για τη διατήρηση γενετικών αποθεμάτων καλλιεργούμενων ποικιλιών και οικοσίων ζωικών φυλών καθώς και το διαμεθοριακό χαρακτήρα πολλών πιέσεων και απειλών που επηρεάζουν τη βιοποικιλότητα. Η ενίσχυση της διαμεθοριακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών καθώς και με άλλα μέρη της CBD σε διμερή περιφερειακή βάση, αποτελεί κατά συνέπεια σημαντικό στόχο.

21. Αυτό περιλαμβάνει υποστήριξη της κωδικοποίησης και περαιτέρω ανάπτυξη του μηχανισμού CHM⁶ που έχει καθιερωθεί ως ο βασικός μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών σε διεθνές επίπεδο σχετικά με τη βιοποικιλότητα. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και το δίκτυο πληροφοριών και παρατήρησης που διαθέτει (EIO-MET) θα πρέπει να κωδικοποιήσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω τον CHM της Κοινότητας προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικό όργανο προώθησης και διευκόλυνσης της τεχνικής και επιστημονικής συνεργασίας. Ο εν λόγω μηχανισμός πρέπει να βασίζεται στις ανάγκες, να είναι αποκεντρωμένος και να επιτρέπει την παροχή πληροφοριών που να είναι χρήσιμες σε αναλυτικά επίπεδα μετά τη συλλογή δεδομένων. Η παροχή πληροφοριών εκ μέρους του CHM είναι ιδιαίτερης σημασίας για τη σύνταξη εθνικών και κοινοτικών εκθέσεων και για την ενημέρωση σχετικά με τις προόδους της εφαρμογής συγκεκριμένων μέτρων υπέρ της βιοποικιλότητας. Ο Κοινοτικός CHM θα πρέπει να δημιουργήσει δεσμούς με τα εστιακά σημεία των CHM των κρατών μελών.

22. Κατά συνέπεια τα προγράμματα δράσης και τα άλλα μέτρα θα πρέπει να συμβάλλουν:

- στο χαρακτηρισμό και την επισκόπηση ήδη υφιστάμενων μηχανισμών για τη διευκόλυνση και την ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών μέσω του κοινοτικού μηχανισμού CHM.
- στην καθιέρωση ή την ενίσχυση συστημάτων για την ανταλλαγή πληροφοριών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο καθώς και στη διαθεσιμότητα των ήδη υφιστάμενων χρήσιμων γνώσεων για τη βιοποικιλότητα στο κοινό και τους αρμόδιους για τη λήψη αποφάσεων.

Θέμα 4. Εκπαίδευση, επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση

23. Πολλές από τις πιέσεις και τις απειλές που αντιμετωπίζει η διατήρηση και η αιεφόρος χρήση της βιολογικής ποικιλότητας οφείλονται σε ανθρώπινες αντιλήψεις, συμπεριφορές και προσεγγίσεις.

⁶ Η έννοια, οι στόχοι και οι σκοποί του μηχανισμού CHM καθορίζονται στο άρθρο 18 της CBD και αναπτύσσονται με τις αποφάσεις I/3, και II/3 και III/4 της διάσκεψης των μερών

Αντίστοιχως η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα θα μπορούσε να είναι δύσκολο να εφαρμοστεί δίχως την επίγνωση των προβλημάτων της βιοποικιλότητας και των ενδεχομένων λύσεων εκ μέρους των συμμετεχόντων. Για την μεταβολή των παραγόντων αυτών απαιτούνται μακρόπνοες και συντονισμένες προσπάθειες στον τομέα της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης του κοινού.

24. Η ευαισθητοποίηση του κοινού είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχία πολλών ενεργειών υπέρ της βιολογικής ποικιλότητας, π.χ. μια πολιτική κατανάλωσης η οποία να προωθεί διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας. Ως εκ τούτου, επιβάλλεται να εξεταστούν οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού και τα κύρια όργανα που διατίθενται για την επίτευξη των στόχων της CBD. Οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για όλα αυτά τα θέματα.

25. Τέλος, η εφαρμογή οιασδήποτε στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα απαιτεί ειδική και ενημερωμένη τεχνική εμπειρογνωμοσύνη εκ μέρους των διαφόρων εμπλεκόμενων παραγόντων. Η εμπειρογνωμοσύνη αυτή μπορεί να αποκτηθεί μόνο εφόσον προσαρμοστούν δεόντως τα σχετικά επιμορφωτικά προγράμματα στην επιστημονική, τεχνική και τεχνολογική πρόοδο.

26. Κατά συνέπεια η Κοινότητα θα πρέπει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη:

- προγραμμάτων για την ενημέρωση, την επιμόρφωση, και την ευαισθητοποίηση του κοινού του σχετικά με τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.
- προγραμμάτων που να εξασφαλίζουν την απαραίτητη εκπαίδευση για τους ανθρώπινους πόρους που συμμετέχουν στην εφαρμογή της στρατηγικής αυτής σε κοινοτικό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- των δυνατοτήτων δημιουργίας ενός δυναμικού παρακολούθησης αξιολόγησης και σύνταξης εκθέσεων για τις επιπτώσεις των κοινοτικών στρατηγικών, σχεδίων, προγραμμάτων, πολιτικών και έργων στη βιολογική ποικιλότητα τρίτων χωρών.

III. ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Οι κάτωθι παράγραφοι τονίζουν τη σημασία των διαφόρων τομέων πολιτικής για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας ενώ παράλληλα αναφέρονται και οι στόχοι που θέτει η Κοινότητα προκειμένου να πετύχει τους σκοπούς της σύμβασης όπως αυτοί περιγράφονται στο τμήμα II.

1) Διατήρηση των φυσικών πόρων

2. Η διατήρηση και η αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων συμπεριλαμβάνουν ειδικά μέτρα για άγρια είδη, όπως συμπεριλαμβανομένης η δημιουργία και η διαχείριση του οικολογικού δικτύου NATURA 2000:

ΣΤΟΧΟΙ:

- Πλήρης εφαρμογή της οδηγίας για τους οικοτόπους⁷ καθώς και της οδηγίας για τα πτηνά⁸
- Υποστήριξη και καθιέρωση δικτύων χαρακτηρισμένων περιοχών, και ιδίως του δικτύου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Natura 2000, και παροχή της κατάλληλης οικονομικής και τεχνικής ενίσχυσης για την διατήρηση και την αειφόρο χρήση.
- Ανάπτυξη διαχειριστικών προγραμμάτων για συγκεκριμένα απειλούμενα είδη και ορισμένα από τα θηρευόμενα είδη
- Εφαρμογή του νέου κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την εμπορία των ειδών της αγρίας πανίδας και χλωρίδας⁹ (CITES) και την προσαρμογή του κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται περαιτέρω στις αποφάσεις που λαμβάνει η διάσκεψη των μερών για τις CITES.

3. Επιβάλλεται να επιδιωχθεί ανάπτυξη και η προώθηση πρωτοβουλιών για τη βιολογική ποικιλότητα στα εδάφη εκτός των προστατευόμενων περιοχών. Η Κοινότητα δεν διαθέτει συνολικό νομικό όργανο για το συγκεκριμένο πεδίο αλλά καταβάλλονται προσπάθειες στο πλαίσιο της εφαρμογής του 5ου Προγράμματος Δράσης για την προώθηση της ένταξης των προβληματισμών για το περιβάλλον σε τομεακές και διατομεακές περιοχές πολιτικής.

Εν προκειμένω είναι ιδιαίτερα σχετική, η πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Συμβουλίου με την οποία καθιερώνεται πλαίσιο για την κοινοτική δράση στον τομέα της πολιτικής για το νερό. Η ποσότητα και η ποιότητα του ύδατος (ιδίως σε σχέση με τη ρύπανση από ζιζανιοκτόνα και λιπάσματα αποτελούν καθοριστικής σημασίας παραμέτρους για τη λειτουργία όλων των οικοσυστημάτων. Οι ανταγωνιστικές και ενδεχομένως αλληλοσυγκρουόμενες ζητήσεις αυτού του περιορισμένου πόρου από διαφορετικούς τομείς, καθιστούν την πολιτική ύδατος ιδιαίτερης στρατηγικής σημασίας για την διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.

Οι υγρά τοποί είναι επίσης ιδιαίτερης σημασίας για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας, όπως αναγνωρίζει και η σύμβαση Ramsar και η σχετική ανακοίνωση που εξέδωσε πρόσφατα η Επιτροπή.

ΣΤΟΧΟΙ

- Η ανάπτυξη σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, μέσων για τη βελτίωση της διατήρησης και της αειφόρου χρήσης της βιολογικής ποικιλότητας στα εδάφη εκτός των προστατευόμενων περιοχών.
- Χρήση της οδηγίας πλαίσιο για το νερό ως μέσου για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.
- Βελτίωση της οικολογικής λειτουργίας της εδαφοκάλυψης, συμπεριλαμβανομένης της παραποτάμιας και προσχωσηγενούς βλάστησης για την καταπολέμηση της διάβρωσης και τη διατήρηση του

7 ΕΕ αριθ. L 206 της 22.7.92

8 ΕΕ αριθ. L 103 της 25.4.79

9 ΕΕ αριθ. L 61 της 3.3.97

κύκλου του ύδατος που στηρίζει οικοσυστήματα και οικοτόπους με ιδιαίτερη σημασία για τη βιοποικιλότητα.

- *Ανάπτυξη αναλύσεων της ποιότητας και της ποσότητας του νερού συναρτήσει της ζήτησης για κάθε ποτάμια λεκάνη συμπεριλαμβανομένης της γεωργικής άρδευσης, της παραγωγής ενέργειας, των βιομηχανικών χρήσεων, των οικολογικών χρήσεων, και της παραγωγής ποσίου ύδατος.*
- *Προστασία των υγροτόπων εντός της Κοινότητας και αποκατάσταση του οικολογικού χαρακτήρα υποβαθμισμένων υγροτόπων.*

4. Ορισμένες διαδικασίες έχουν σοβαρές επιπτώσεις για στη βιολογική ποικιλότητα και ιδίως την κλιματική μεταβολή, την απερίμωση και, την καταστροφή της οζονόσφαιρας. Οι επιπτώσεις της κλιματικής μεταβολής σε ορισμένα ευαίσθητα οικοσυστήματα και καλλιεργούμενες ποικιλίες καθώς και οι επιπτώσεις ορισμένων δράσεων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, μπορεί να σχετίζονται με τους στόχους της CBD. Αυτές οι πρωτοβουλίες δάσωσης και αναδάσωσης θα πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα τα οποία να εξασφαλίζουν πρόσθετα οφέλη για την βιοποικιλότητα. Επιπλέον, οι πολιτικές που σχετίζονται με την διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη μεταβολές που θα μπορούσαν να συμβούν στα οικοσυστήματα συνεπεία την επιτάχυνσης της κλιματικής μεταβολής. Οι επιπτώσεις της καταστροφής της οζονόσφαιρας στη θαλάσσια παραγωγικότητα και την αλιεία, καθώς και σε ορισμένες καλλιεργούμενες ποικιλίες όπως και οι επιπτώσεις της χρήσης ορισμένων ουσιών που προκαλούν την καταστροφή της οζονόσφαιρας για την τοπική βιοποικιλότητα είναι επίσης πολύ σημαντικές. Η απερίμωση έχει σοβαρές συνέπειες στα εδάφη, τη διατήρηση του υδρολογικού κύκλου και την διατήρηση διαφόρων οικοσυστημάτων. Το φαινόμενο αυτό προκαλεί οδηγεί μείωση της παραγωγικότητας του εδάφους και ενδεχομένως τοπική εξάλειψη αγρίων ειδών. Τα προβλήματα λόγω απερίμωσης γίνονται ιδιαίτερα αισθητά στην μεσογειακή περιοχή και σε άλλες περιοχές εκτός Ευρώπης.

ΣΤΟΧΟΙ :

- *Η προαγωγή της καλύτερης συνεργασίας μεταξύ διαφόρων πρωτοβουλιών που λαμβάνονται στα διεθνή φόρα για το πεδίο της κλιματικής μεταβολής, της καταστροφής της οζονόσφαιρας και της απερίμωσης με στόχο να αποφευχθεί ο περιττός διπλασιασμός των προσπαθειών για τις διαδικασίες αναφοράς.*
- *Χαρακτηρισμός αλληλεπιδράσεων μεταξύ της CBD και δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο άλλων υφιστάμενων διεθνών συμφωνιών προκειμένου να βελτιστοποιηθούν οι δυνατότητες συνεργίας.*

2) Γεωργία

5. Οι συνήθειες και οι πρακτικές που ακολουθούνται σε ό,τι αφορά τη χρήση γης έχουν σημαντικότερες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο. Σε Ορισμένες περιπτώσεις οι εν λόγω συνήθειες και πρακτικές υποστηρίζουν τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας ενώ σε άλλες περιπτώσεις συνιστούν σοβαρές απειλές. Στο

πλαίσιο αυτό, η γεωργία είναι επωφελής ή ανωφελής για τη βιοποικιλότητα ανάλογα, σε πολλές περιπτώσεις, με τις ακολουθούμενες πρακτικές, τη βιογεωγραφία, τις περιόδους βόσκησης, κ.τ.λ.

6. Οι γεωργικοί τομείς επηρεάζονται σοβαρά από κυβερνητικές παρεμβάσεις ποικίλης κλίμακας και από μέτρα απασχόλησης που συχνά έχουν οδηγήσει σε επίπεδα παραγωγής αγαθών και στην εφαρμογή κτηνοτροφικών πρακτικών που δεν συμβάλλουν πάντοτε στην αειφορία ή έχουν αποθαρρύνει πρακτικές που θα συνέβαλαν περισσότερο σε αυτήν. Η αύξηση της παραγωγικότητας επιτυγχάνεται συχνά υποβαθμίζοντας το φυσικό κεφάλαιο (εύφορο έδαφος, καθαρό νερό, φυσικά και ημιτεχνητά οικοσυστήματα).. Επιπλέον, οι παράγοντες που ευθύνονται για την υποβάθμιση της βιοποικιλότητας μπορούν να γίνουν αντιληπτοί εξετάζοντας τα κίνητρα και τα αντικίνητρα των χωρών ή των κτηματιών σε ό,τι αφορά την αειφόρο χρήση των γενετικών πόρων.

7. Ωστόσο, ορισμένα εξωτερικά στοιχεία της γεωργίας μπορεί να χαρακτηρισθούν θετικά ως θετικά "κοινωφελή αγαθά". Οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις και οι λειμώνες, παράλληλα με τα δάση και τα πάρκα, συνιστούν στοιχεία του γεωργικού περιβάλλοντος. Το γεωργικό έδαφος συχνά παρέχει και δημιουργεί σημαντικούς οικοτόπους για την άγρια ζωή. Οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, ή και το ίδιο το έδαφος, διαδραματίζουν σημαντική λειτουργία στον υδρολογικό κύκλο και στον καθαρισμό του αέρα από επιβλαβή αέρια όπως η αμμωνία.

8. Οι γεωργικές κοινότητες είναι φυσικό να επιδιώκουν τη συμβολή των χρήσεων γης στην αειφορία, τη διατήρηση και τη χρήση της βιοποικιλότητας. Ορισμένα ημιτεχνητά περιβάλλοντα μπορούν να διατηρηθούν μόνο εφόσον συνεχίζονται οι κατάλληλες γεωργικές δραστηριότητες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, κατά τις οποίες η γεωργική παραγωγή είναι καθοριστικής σημασίας στοιχείο για την αειφορία των οικοσυστημάτων, η εγκατάλειψη της γεωργίας θα οδηγούσε στην ανεπανόρθωτη υποβάθμιση επί μέρους οικοτόπων. Οι γεωργοί αντιλαμβάνονται όλο και περισσότερο τα κέρδη που μπορούν να αποκομίσουν υιοθετώντας γεωργικές πρακτικές που να μην θέτουν σε κίνδυνο το περιβάλλον και οι οποίες στηρίζονται στην ταχεία πρόοδο των πράσινων τεχνολογιών. Ωστόσο οι πρακτικές αυτές θα υιοθετηθούν στο βαθμό που είναι απαραίτητο μόνο εάν οι γεωργικές και περιβαλλοντικές πολιτικές διαβιβάσουν στους γεωργούς συμπληρωματικά μηνύματα.

9. Λόγω της αλληλεπίδρασης της αειφόρου γεωργίας και της αειφόρου ανάπτυξης, με τη διατήρηση για την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας και την ανάγκη ολοκληρωμένου σχεδιασμού της χρήσης γης όπως αναφέρεται στην Agenda 21, η διατήρηση και η αειφόρος χρήση της γεωργικής βιοποικιλότητας θα πρέπει να βασίζονται στον συνδυασμό δύο αμοιβαίως συνεπών προσεγγίσεων:

10. Κατά πρώτον, η διατήρηση και η αειφόρος χρήση-επιτοπίως και όχι των γενετικών πόρων των ειδών, των ποικιλιών, των οικοσίστων ζωικών φυλών και των μικροβιακών μορφών ζωής με γνωστή ή ενδεχόμενη αξία ως γεωργικών προϊόντων και ο δίκαιος επιμερισμός των ωφελειών που

προέρχονται από τη χρήση των γενετικών πόρων στη γεωργία απαιτεί ευρύ φάσμα επιτοπίων και μη δράσεων. Η επιτόπια διατήρηση τοπικών ειδών, ποικιλιών και οικοσώτων ζωικών φυλών απαιτεί κατάλληλο σύστημα οικονομικών και κοινωνικών κινήτρων σε συνδυασμό με τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των καταναλωτών. Ορισμένες γεωργικές και αναπαραγωγικές δραστηριότητες συμβάλλουν στη διατήρηση ζωικών και φυτικών ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση. Επιπλέον, οι γενετικές τράπεζες στην Κοινότητα δεν είναι εξίσου ανεπτυγμένες όπως σε άλλα μέρη του κόσμου και επιβάλλεται να αναληφθεί δράση προκειμένου να βελτιωθεί η κατάσταση αυτή. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα συμβάλουν στο να αντιμετωπιστούν οι παρούσες και οι μελλοντικές απαιτήσεις για παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια και θα έπρεπε να επικεντρώνονται σε καθοριστικής σημασίας στοιχεία του παγκοσμίου προγράμματος δράσης για τη διατήρηση και τη αειφόρο χρήση των φυτικών γενετικών πόρων για τα τρόφιμα και τη γεωργία.

Στο πρόγραμμα δράσης για τη γεωργία, οι κοινοτικές προτεραιότητες στον τομέα των κοινοτικών πόρων θα πρέπει μεταξύ άλλων να βασιστούν στην ήδη υφιστάμενη νομοθεσία.

ΣΤΟΧΟΙ

- Διατύπωση μέτρων, προγραμμάτων και έργων πολιτικής που να προωθούν την εφαρμογή του παγκοσμίου προγράμματος δράσης για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση των φυτικών γενετικών πόρων για τα τρόφιμα και τη γεωργία.
- Προαγωγή της ανάπτυξης των τεχνολογιών εκτίμησης των επιπέδων ποικιλότητας σε γενετικούς πόρους.
- Ενίσχυση της πολιτικής διατήρησης, επιτοπίως και μη, των γενετικών πόρων με διαπιστωμένη ή πιθανολογούμενη αξία για τα τρόφιμα και τη γεωργία.
- Προαγωγή της ανάπτυξης καταλλήλων γενετικών τραπεζών για την επιτόπια και μη διατήρηση των γενετικών πόρων για τα τρόφιμα και τη γεωργία ώστε αυτές να είναι διαθέσιμες για χρήση.
- Μέριμνα ώστε η νομοθεσία να μην παρεμποδίζει τη διατήρηση των γενετικών πόρων.

11. Κατά δεύτερον η διατήρηση και η αειφόρος χρήση των αγροτικών οικοσυστημάτων και η διεπαφή τους με τα άλλα οικοσυστήματα. Η γεωργία είναι σημαντικό στοιχείο των οικοσυστημάτων στα οποία συμμετέχει. Σε ορισμένες περιπτώσεις επηρεάζει επίσης άλλα οικοσυστήματα στο περιβάλλον ή κατάντη. Και στις δύο περιπτώσεις οι αλληλεπιδράσεις μπορεί να είναι θετικές ή αρνητικές για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας. Η γεωργία έχει διαδραματίσει και εξακολουθεί να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την ποικιλότητα των οικοσυστημάτων και για τη δημιουργία και τη διατήρηση ημιτεχνητών συστημάτων. Ως εκ τούτου η διατήρηση και η αειφόρος χρήση των γεωργικών συστημάτων απαιτεί:

α. Τη διατήρηση και περαιτέρω ανάπτυξη της γεωργίας με στόχο τη βελτιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων της στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας, αναγνωρίζοντας και υποστηρίζοντας τον ρόλο των γεωργικών κοινοτήτων στη δημιουργία και τη διατήρηση ημιτεχνητών οικοτόπων, λαμβάνοντας υπόψη το θετικό ρόλο των μη εντατικών γεωργικών συστημάτων για την αγρία ζωή και τους οικοτόπους των αγρίων φυτών και βελτιστοποιώντας τις θετικές επιπτώσεις των γεωργικών πρακτικών και συστημάτων παραγωγής στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας. Ιδιαίτερης σημασίας προκειμένου να διατηρηθεί η αξία που έχουν ορισμένες περιοχές για τη βιοποικιλότητα είναι να διαφυλαχθούν, ενίοτε σε περιφερειακές ζώνες, ορισμένες από τις καθιερωμένες παραδοσιακές μεθόδους εκτεταμένης γεωργικής καλλιέργειας.

β. Η μετρίαση των αρνητικών επιπτώσεων των γεωργικών δραστηριοτήτων στην βιοποικιλότητα. Σοβαρές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα έχουν ιδίως, ορισμένες χρήσεις γης, η χρήση γεωργικών χημικών, η υπερβόσκηση και οι συνέπειες της ρύπανσης από την υπέρμετρη εκτροφή ζώων, οι μονοκαλλιέργειες, η εξάλειψη, υγροτόπων, διαχωριστικών φρακτών από δένδρúλλια και η χρήση βαρέων μηχανημάτων. Τα ζιζανιοκτόνα για παράδειγμα μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, όχι μόνο εκεί που χρησιμοποιούνται αλλά και σε άλλα οικοσυστήματα (π.χ. λόγω της διάχυσης των ζιζανιοκτόνων).

12. Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα δράσης για τη γεωργία θα πρέπει να βασιστεί στις ήδη υφιστάμενες πολιτικές καθώς και στις προβλεπόμενες από την Agenda 2000 και να τις συμπληρώσει ώστε να συμβάλλει στην βιοποικιλότητα.

13. ΣΤΟΧΟΙ

- *Ενθάρρυνση της οικολογικής λειτουργίας των γεωργικών περιοχών.*
- *Ενσωμάτωση των στόχων της βιοποικιλότητας στα σχετικά όργανα της ΚΓΠ.*
- *Προαγωγή γεωργικών μεθόδων για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας, συνδέοντας όπου είναι απαραίτητο τις γεωργικές ενισχύσεις με τις περιβαλλοντικές προϋποθέσεις.*
- *Προαγωγή των προτύπων για τις καλές γεωργικές πρακτικές με στόχο τη μείωση του κινδύνου ρύπανσης και της περαιτέρω βλάβης της βιοποικιλότητας.*
- *Μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των παραγωγών σχετικά με το ρυπογόνο δυναμικό συγκεκριμένων γεωργικών πρακτικών τόσο βραχύ-όσο και μακρυπρόθεσμα και προσπάθεια να γίνει κατανοητό από όλους τους παραγωγούς ότι πρέπει να καταστούν προστάτες του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Το σημείο αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη ολοκληρωμένης στρατηγικής για την αειφόρο χρήση των ζιζανιοκτόνων.*

- Παραγωγή και εξασφάλιση της βιωσιμότητας των καλλιεργούμενων ειδών και ποικιλιών καθώς και των οικοσίστων ζωικών φυλών των οποίων επιβάλλεται η γεωργική αξιοποίηση προκειμένου να εξασφαλισθεί η διατήρηση οικοσυστημάτων αγρίων ειδών με προτεραιότητα.
- Προαγωγή και υποστήριξη αγροτικών συστημάτων χαμηλής έντασης ιδίως σε περιοχές υψηλής φυσικής αξίας.
- Περαιτέρω ανάπτυξη των μέτρων για το γεωργικό περιβάλλον κατά τρόπον που να βελτιστοποιούνται τα οφέλη για την βιοποικιλότητα μέσω:
 1. της ενίσχυσης των στοχοθετημένων μέτρων για το γεωργικό περιβάλλον
 2. της εκτίμησης της απόδοσής του βάσει ειδικής σειράς δεικτών βιοποικιλότητας.
 3. της αύξησης του αντιστοίχου προϋπολογισμού και των πόρων όπως προτείνει η Agenda 2000.

14. Οι επιπτώσεις των εμπορικών πολιτικών στην παραγωγή γεωργικών αγαθών και στη χρήση γης σχετίζονται ιδιαίτερα με την διατήρηση της βιοποικιλότητας. Οι άμεσες επενδύσεις των παραγωγών θα πρέπει να καταστούν σημαντική δύναμη προαγωγής της αειφόρου ανάπτυξης και της βιοποικιλότητας. Η εφαρμογή οικουμενικών, περιφερειακών και διμερών συμφωνιών εμπορίου είναι βέβαιο ότι θα έχει επιπτώσεις στη χρήση γης σε πολλές χώρες. Η παγκόσμια διαδικασία της ελευθέρωσης του εμπορίου οδηγεί σε σοβαρές αλλαγές των υφισταμένων μηχανισμών επιχορηγήσεων και προστασίας. Μαζί με τις αλλαγές των εμπορικών συνηθειών, οι μεταβολές των οικουμενικών και περιφερειακών συνηθειών στον τομέα της γεωργικής παραγωγής ενδέχεται να υπάγονται μετακίνηση ή εγκατάλειψη ορισμένων τοπικών συστημάτων παραγωγής που χρησιμοποιούνται εδώ και πολύ καιρό ή να οδηγήσει στην εντατικοποίησή τους προκειμένου να διαφυλαχθεί η ανταγωνιστικότητα ή να εφοδιαστούν νέες αγορές.

15. Και στον τομέα αυτό η νομοθεσία για την επισηματοθέτηση ποιότητας συμβάλλει στη βιοποικιλότητα. Και στη διατήρηση του γενετικού αποθέματος των αγροτικών οικοσίστων ειδών και φυτικών ποικιλιών που συμβάλλουν στην πρόληψη της γενετικής διάβρωσης. Συμβάλλει επίσης στη διατήρηση πρακτικών χρήσης γης που είναι θετικές για τη βιοποικιλότητα.

Η οικολογική γεωργία θα πρέπει επίσης να υποστηρίζεται με συστήματα πιστοποίησης. Ιδιαίτερης σημασίας είναι επίσης η προστασία γεωγραφικών αναφορών, ο καθορισμός της προέλευσης και οι ειδικοί χαρακτήρες των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων και συμβάλλουν στη διατήρηση ειδικών γεωργικών συστημάτων που βελτιώνουν τη βιοποικιλότητα.

16. ΣΤΟΧΟΙ:

Η Προώθηση γεωργικών πολιτικών και ειδικοτήτων που σχετίζονται με το εμπόριο σχετικά με τις ανάγκες ανάπτυξης και αειφόρου χρήσης της βιοποικιλότητας καθώς και των αρχών του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου

3) Αλιεία ¹⁰

17. Η αυξανόμενη πίεση που ασκείται λόγω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στα θαλάσσια και παράκτια περιβάλλοντα τονίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης του προβληματισμού για τη βιοποικιλότητα στο πλαίσιο της πολιτικής για τους θαλασσίους πόρους, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας, καθώς και στις συμφωνίες για την προστασία του παρακτίου και θαλασσίου περιβάλλοντος και των αλιευμάτων. Η διατήρηση και η αειφόρος χρήση των θαλασσιών και παρακτίων οικοσυστημάτων είναι καθοριστικής σημασίας προκειμένου να διαφυλαχθεί το επίπεδο ζωής των αλιέων και των αλιευτικών κοινοτήτων.

18. Ενώ οι πολιτικές για τα αλιεύματα έχουν σημαντικότερες επιπτώσεις στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση των βιολογικών πόρων, η κοινοτική αλιευτική πολιτική δεν έχει ακόμη πετύχει πλήρως δεν έχει ακόμη επιτύχει πλήρως το στόχο της αειφόρου αλιείας. Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαιτείται η εφαρμογή ανώτερων ορίων για τους ρυθμούς εκμετάλλευσης (ρυθμοί αλιευτικής θνησιμότητας) και ελαχίστων ορίων βιομάζας αποθεμάτων, ούτως ώστε να υπάρξει σοβαρή πιθανότητα να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα και η αειφορία της αλιείας για κάποιο είδος ή για κάποια ομάδα ειδών. Αφής στιγμής καθοριστεί ο μέγιστος ρυθμός εκμετάλλευσης για έκαστο είδος, θα πρέπει να καθοριστούν και οι μηχανισμοί που θα εξασφαλίζουν την διατήρησή του κάτω από το κρίσιμο επίπεδο. Θα πρέπει επίσης να οριστούν τα όργανα μέσω των οποίων θα περιορίζονται οι συντελεστές εκμετάλλευσης, κατά περίπτωση, ως μέγιστα επίπεδα αλιευτικής δραστηριότητας, σύνολο επιτρεπόμενων αλιευμάτων ή ως συνδυασμός των εν λόγω παραγόντων. Η κοινή αλιευτική πολιτική θα έχει τα απαραίτητα επιχειρησιακά μέσα προκειμένου να καθοριστούν οι ρυθμοί επιτρεπόμενης εκμετάλλευσης και τα συνδεδεμένα προς αυτούς επικουρικά μέσα.

19. Οι ερευνητικές προσπάθειες πρέπει να εξασφαλίζουν ότι αποφεύγεται η απώλεια αναντικατάστατων γενετικών πόρων λόγω γενετικής διάβρωσης των αυτοχθόνων πληθυσμών με υβριδισμό ή ανταγωνισμό. Επιπλέον προκειμένου να επιτευχθεί ολοκλήρωση των στόχων της CBD στις πολιτικές που ασκούνται στον αλιευτικό τομέα απαιτείται να αναληφθεί η δράση σε τρία διαφορετικά επίπεδα:

α) διατήρηση των αλιευτικών αποθεμάτων, β) προστασία ειδών που δεν αποτελούν στόχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων και γ) πρόληψη των επιπτώσεων των υδατοκαλλιεργειών σε διάφορα οικοσυστήματα. Αυτά τα διαφορετικά επίπεδα θα πρέπει επίσης να εξεταστούν στο πλαίσιο των αλιευτικών συμφωνιών της Κοινότητας με τρίτες χώρες.

¹⁰ Στον τομέα αυτό οι λέξεις αλιεύματα, αλίευση και αλιευτικά αποθέματα αναφέρονται κατά περίπτωση, όχι μόνο σε ψάρια αλλά επίσης και μαλάκια, οστρακόδερμα, θαλάσσια θηλαστικά και άλλα θαλάσσια ζώα ή ζώα εκβολών.

20. ΣΤΟΧΟΙ

- Προαγωγή της διατήρησης και της αειφόρου χρήσης των αλιευτικών αποθεμάτων και των τόπων θρέψης τους..
- Προαγωγή της καθιέρωσης τεχνικών μέτρων διατήρησης για την υποστήριξη της διατήρησης και της αειφόρου χρήσης των αλιευτικών αποθεμάτων. Μεταξύ των διαθέσιμων μέτρων συγκαταλέγονται η εξαίρεση περιοχών από τις αλιευτικές δραστηριότητες (κυρίως για την προστασία υψηλής πυκνότητας νεαρών ψαριών), και ο καθορισμός του μεγέθους των βρόχων για τα δίκτυα. Έκαστο μέτρο θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις αρετές του και ανάλογα με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα για τη διατήρηση.
- Μείωση των επιπτώσεων των αλιευτικών δραστηριοτήτων και άλλων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων σε είδη που δεν αποτελούν στόχο αλιευτικών δραστηριοτήτων και στα θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα ώστε να επιτευχθεί η αειφόρος εκμετάλλευση της θαλάσσιας και παράκτιας βιοποικιλότητας.
- Απομάκρυνση από πρακτικές υδατοκαλλιέργειες που ενδέχεται να επηρεάσουν τη διαφύλαξη οικοτόπων μέσω της κατοχής ευαίσθητων περιοχών, π.χ. ριζοφόροι σε τρίτες χώρες και ενδοπαλιρροϊκές περιοχές εντός της Κοινότητας, ρύπανσης μέσω των εισερχομένων και των εξερχόμενων από τις υδατοκαλλιέργειες ψαριών και γενετική ρύπανση λόγω ενδεχομένων ελευθερώσεων στο περιβάλλον ή αποδράσεων στο περιβάλλον εκτρεφόμενων ειδών ή ποικιλιών.

4. Περιφερειακές πολιτικές και χωροταξικός προγραμματισμός

21. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Ευρώπη 2000+: Συνεργασία για την ευρωπαϊκή χωροταξία" τονίζεται πόσο η χωροταξία μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση και την αειφόρο ανάπτυξη των οικοσυστημάτων. Όντως, η χωροταξία μπορεί να διαδραματίσει σημαντικότατο ρόλο στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας στο σύνολο των εδαφών:

- α) σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, επισημαίνοντας τα αναμενόμενα οφέλη από την αειφόρο χρήση γης ιδίως σε κοινωνικοοικονομικούς όρους - όταν μπορεί να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών/περιφερειακών αρχών, οικονομικών παραγόντων, τοπικών και αυτοχθόνων κοινοτήτων, μη κυβερνητικών οργανισμών και φορείς διατήρησης της βιοποικιλότητας, και
- β) σε στρατηγικό επίπεδο, η χωροταξία τονίζει τη διασύνδεση μεταξύ των επιμέρους βαθμίδων των κυβερνήσεων και μεταξύ των επιμέρους πολιτικών που ανταγωνίζονται για τους ίδιους φυσικούς πόρους. Χωροταξία σημαίνει καθορισμός κοινής δέσμης μακροπρόθεσμων στόχων που θα πρέπει να επιτευχθούν μέσω αμοιβαία συμβατών μέτρων

σύμφωνα με τα κοινωνικοοικονομικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του χώρου στον οποίο πρόκειται να εφαρμοστούν.

22. Ο χωροταξικός προγραμματισμός πρέπει να προωθεί την αειφόρο χρήση γης εξασφαλίζοντας παράλληλα μία πιο ισορροπημένη γεωγραφική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων. Ταυτόχρονα θα πρέπει να συμβάλλει στο να αποφευχθεί η άσκηση υπέρμετρης πίεσης σε ορισμένα τμήματα του εδάφους λαμβάνοντας υπόψη οικολογικές απαιτήσεις.

Η Επιτροπή έχει εντάξει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για το χωροταξικό προγραμματισμό στο πρόγραμμα επίδειξης της για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης το οποίο μεταξύ άλλων λαμβάνει υπόψη και τη βιοποικιλότητα. Προκειμένου να αναπτυχθεί περαιτέρω μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση του χωροταξικού προγραμματισμού, εκπονείται η Ευρωπαϊκή Προοπτική Χωροταξικής Ανάπτυξης, της οποίας το πρώτο επίσημο σχέδιο εγκρίθηκε κατά την άτυπη υπουργική διάσκεψη του Nordwijk τον Ιούνιο του 1997. Στο κείμενο αυτό η βιοποικιλότητα εξεταζόμενη στο κεφάλαιο με τίτλο "Η συνέχιση της πίεσης στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της Ευρώπης" και τονίζεται ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι τοπικοί παράγοντες κατά την εφαρμογή πολιτικών με χωροταξικές επιπτώσεις προκειμένου να αποφευχθεί περαιτέρω μείωση της βιοποικιλότητας.

Η Κοινότητα έχει ενσωματώσει την προσέγγισή της για τη χωροταξία στη στρατηγική της για τις παράκτιες ζώνες. Προκειμένου να αναπτυχθεί περαιτέρω πανευρωπαϊκή προσέγγιση για τον χωροταξικό προγραμματισμό διαμορφώνεται η Ευρωπαϊκή χωροταξική αναπτυξιακή προοπτική και το πρώτο επίσημο σχέδιο εγκρίθηκε κατά την άτυπη συνεδρίαση των υπουργών στο Νόρντβικ τον Ιούνιο του 1997. Εν προκειμένω η βιοποικιλότητα αναφέρεται στο κεφάλαιο "Άσκηση συνεχών πιέσεων στην Ευρωπαϊκή φυσική και πολιτιστική κληρονομιά". Στο κεφάλαιο αυτό υπογραμμίζεται ότι ειδικοί τοπικοί παράγοντες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή πολιτικών με χωροταξικές επιπτώσεις προκειμένου να αποφευχθεί η περαιτέρω απώλεια βιοποικιλότητας.

23. Κατά κανόνα θεωρείται ότι στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων, συνολική προσέγγιση είναι ο καλύτερος τρόπος να εξασφαλισθεί μακροπρόθεσμα διατήρηση και η αειφόρος χρήση της βιοποικιλότητας. Στις επιλέξιμες περιφέρειες και, ιδίως τις χαρακτηριζόμενες από υψηλή βιοποικιλότητα, η προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης θα πρέπει να καλύπτεται στις περιφερειακές αναπτυξιακές στρατηγικές και τα προγράμματα των διαρθρωτικών ταμείων.

24. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να αποδοθεί στις γεωργικές περιοχές όπου, σε πολλές περιπτώσεις, η συνέχιση των γεωργικών δραστηριοτήτων είναι απαραίτητη προκειμένου να αποφευχθούν απώλειες της βιοποικιλότητας και υποβάθμιση των οικοτόπων. Η πολιτική γεωργικής ανάπτυξης έχει τις δυνατότητες να προστατεύσει και να βελτιώσει αυτά τα στοιχεία του περιβάλλοντος. Ενθαρρύνοντας τη διατήρηση της γης και τη θέσπιση αυστηρότερων περιβαλλοντικών προτύπων για τη χρήση γης, τα μέτρα που αφορούν τη γεωργία και το περιβάλλον συνιστούν καθοριστικής

σημασίας μέσον για την αειφόρο ανάπτυξη της χρήσης γης, διευκολύνοντας τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.

25. ΣΤΟΧΟΙ

- Προαγωγή των πολιτικών επιλογών που καθορίζονται στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών χωροταξικού προγραμματισμού και οι οποίες δύνανται να συμβάλλουν στη διατήρηση και τη βελτίωση της βιοποικιλότητας στην ευρωπαϊκή επικράτεια. Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να αποδοθεί:

-στους οικολογικούς διαδρόμους και τις ρυθμιστικές ζώνες

-στις μη προστατευόμενες, ευαίσθητες περιοχές με υψηλό επίπεδο βιοποικιλότητας όπως τα όρη, οι παράκτιες περιοχές και οι νήσοι,

-στις αγροτικές περιοχές προκειμένου να εξασφαλισθεί καλύτερη συνεργία μεταξύ των στόχων της οικονομικής ανάπτυξης και των στόχων της διατήρησης της βιοποικιλότητας.

- Ανάπτυξη στις παράκτιες ζώνες της ολοκληρωμένης διαχείρισης και του προγραμματισμού για την ξηρά και τη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένης αλιείας, των ναυτιλιακών δραστηριοτήτων, των παρακτίων υποδομών και των επιπτώσεων από γεωργικές και δασονομικές δραστηριότητες στην ξηρά.
- Προαγωγή των προγραμμάτων αειφόρου ανάπτυξης βάσει ολοκληρωμένης χωροταξικής προσέγγισης.
- Ενθάρρυνση των περιφερειακών προγραμμάτων αειφόρου ανάπτυξης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων καθώς και των διεθνικών προγραμμάτων συνεργασίας συμπεριλαμβάνοντας μέτρα διατήρησης και αειφόρου χρήσης της βιοποικιλότητας. Τα προγράμματα αυτά θα μπορούσαν να υποστηριχθούν μέσω των διαρθρωτικών ταμείων προκειμένου να εξασφαλιστεί διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος ιδίως σε επιλέξιμες περιοχές που χαρακτηρίζονται από υψηλή βιοποικιλότητα.
- Να εξασφαλίζεται ότι οι παρεμβάσεις που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία και τα ταμεία συνοχής, τα οποία ως επί το πλείστον αποσκοπούν στην οικονομική και κοινωνική συνοχή, δεν συνεπάγονται παραβάσεις της κοινοτικής νομοθεσίας σχετικά με την βιοποικιλότητα.

5. Δάση.

26. Συνολικά, τα δάση περιέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό βιολογικής ποικιλότητας σε ότι αφορά τα είδη, το γενετικό υλικό και τις οικολογικές διαδικασίες έχουν δε εγγενή αξία για την διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, τα δάση είναι σημαντικά για την καταπολέμηση της κλιματικής μεταβολής και για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της στην διατήρηση άλλων οικοσυστημάτων. Η διαβίωση πολλών αγροτικών κοινοτήτων βασίζεται στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση των δασών τα

οποία αποτελούν παράλληλα καθοριστικής σημασίας εθνικούς πόρους για τις παρούσες και τις μέλλουσες γενεές. Ενώ αναγνωρίζεται η σημασία των προγραμμάτων αναδάσωσης προκειμένου να αυξηθεί η κάλυψη του εδάφους από δάση, θα πρέπει παράλληλα να ληφθούν και μέτρα σε σχέση με τη δάσωση ή την αναδάσωση περιοχών με στόχο να αποφευχθούν κίνδυνοι για σημαντικά και/ή πολύτιμα οικοσυστήματα (π.χ. υγροτόπους, στέπες, κ.λ.π.) ή η χρήση ακατάλληλων ειδών δένδρων. Κατά συνέπεια είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ισορροπημένα η ανάγκη εξασφάλισης της διατήρησης και της κατάλληλης βελτίωσης της βιοποικιλότητας των δασών, η ανάγκη για τη διαφύλαξη της υγείας των δασών και της οικολογικής ισορροπίας, η αειφόρος παραγωγή πρώτων υλών για τις δασικές βιομηχανίες καθώς και η παραγωγή εμπορευμάτων και υπηρεσιών που επιθυμεί η κοινωνία.

27. Η διατήρηση και η αειφόρος χρήση της βιοποικιλότητας σε δάση μπορεί να εξεταστεί σε τρία διαφορετικά επίπεδα:

α) σε παγκόσμιο επίπεδο, τα τροπικά καθώς επίσης και τα αρκτικά δάση αντιμετωπίζουν σήμερα μεγαλύτερες παρά ποτέ απειλές σε σύγκριση με οιαδήποτε άλλη περίοδο της ιστορίας, με πολλές περιοχές να υφίστανται ταχεία αποδάσωση, υποβάθμιση ή απώλεια ποιότητας συνεπεία ανθρωπίνων δραστηριοτήτων. Η Κοινότητα έχει αναγνωρίσει την καθοριστική σημασία της διακοπής και της αναστροφής αυτού του καταστροφικού κύκλου, καθιστώντας την αειφόρο διαχείριση των δασών ένα από τα κύρια σημεία ανάπτυξης των πολιτικών συνεργασίας (βλέπε το κεφάλαιο για την αναπτυξιακή συνεργασία εν συνεχεία). Η εφαρμογή των συστάσεων της Διακυβερνητικής Επιτροπής για τα δάση (IPF), είναι ιδιαίτερης σημασίας για τους στόχους της CBD. Επίσης η Κοινότητα έχει προάγει και εξακολουθεί να υποστηρίζει στην IPF την ανάπτυξη νομικώς δεσμευτικών κειμένων για τα δάση, που να αποσκοπούν μεταξύ άλλων στην ένταξη των στόχων της διατήρησης της βιοποικιλότητας στην αειφόρο διαχείριση των δασών σε εθνικό περιφερειακό και οικουμενικό επίπεδο.

β) σε πανευρωπαϊκό επίπεδο η Κοινότητα συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών στα ψηφίσματα που έχουν εγκριθεί στις υπουργικές διασκέψεις για τη δασική προστασία στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό γενικές κατευθυντήριες γραμμές για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας των ευρωπαϊκών δασών καθορίζονται στο ψήφισμα Η 2 της διάσκεψης του Ελσίνκι για την προστασία των δασών στην Ευρώπη. Παράλληλα υπάρχουν αναφορές για τη διατήρηση και τη βελτίωση της βιοποικιλότητας στο ψήφισμα Η 1 με το οποίο καθορίζονται οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο διαχείριση των δασών στην Ευρώπη.

Στο πλαίσιο αυτό υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην τρίτη διάσκεψη υπουργών με τίτλο "το περιβάλλον για την Ευρώπη" που πραγματοποιήθηκε στη Σόφια τον Οκτώβριο του 1995. Τοιούτοτρόπως υποστηρίχθηκε η πανευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιοποικιλότητα και την ποικιλία του τοπίου. Εν συνεχεία αποκαταστάθηκε στενή συνεργασία μεταξύ των δύο αυτών διαδικασιών. Έχει προταθεί κοινό πρόγραμμα εργασίας για τη διατήρηση και τη βελτίωση της βιοποικιλότητας

και της ποικιλίας του τοπίου στα δασικά οικοσυστήματα για την περίοδο 1997-2000.

γ. Εντός της Κοινότητας, οι δασικές πολιτικές βασικά αναπτύσσονται σε εθνικό επίπεδο. Η Κοινότητα έχει, ωστόσο, αναλάβει σειρά πρωτοβουλιών με στόχο να προωθηθεί η διατήρηση των δασών, ιδίως έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για την προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση και το πυρ, πρωτοβουλίες υπέρ της δάσωσης, υπέρ της βελτίωσης των δασοφύτων εκτάσεων, υπέρ της προστασίας των δασών, υπέρ της ανάπτυξης δασικών υποδομών και υπέρ της αρχικής μεταποίησης δασικών προϊόντων, υπέρ της διατήρησης των γενετικών πόρων των δασικών συλλογών και όπου είναι απαραίτητο υπέρ της εξασφάλισης της συγκρισιμότητας ή της διάθεσης πλήρων δασοκομικών πληροφοριών εκ μέρους των κρατών μελών καθώς και υπέρ της σχετικής δασοκομικής έρευνας που υποστηρίζεται μέσω των ειδικών ερευνητικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την γεωργία, το περιβάλλον, τη βιοτεχνολογία και την ενέργεια.

28. Η δασοκομική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ζήτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με το ψήφισμα που ενέκρινε στις 30 Ιανουαρίου 1997, θα πρέπει να περιλαμβάνει δράσεις προαγωγής της διατήρησης και βελτίωσης της βιοποικιλότητας στα δάση.

29. ΣΤΟΧΟΙ

- Η προαγωγή της διατήρησης και η κατάλληλη βελτίωση της βιοποικιλότητας ως καθοριστικής σημασίας στοιχείο της αειφόρου δασικής διαχείρισης σε εθνικό, περιφερειακό και οικουμενικό επίπεδο.
- Περαιτέρω ανάπτυξη του κανονισμού του Συμβουλίου 2080/92 για τη βελτίωση των ωφελειών της βιοποικιλότητας
- Εξασφάλιση της εκτέλεσης των αναδασώσεων κατά τρόπο που να μην επηρεάζονται αρνητικά οικολογικώς ενδιαφέροντα ή αξιοσημείωτα οικοσυστήματα και τόποι ενώ προωθείται η καθαρή αύξηση των δασοφύτων εκτάσεων ως μέσο μεγιστοποίησης της δέσμευσης του ατμοσφαιρικού άνθρακα με στόχο την καταπολέμηση της κλιματικής μεταβολής,
- Προαγωγή της αειφόρου διαχείρισης των δασών ώστε να εξασφαλίζεται ο σεβασμός των οικολογικών χαρακτηριστικών των επηρεαζόμενων περιοχών και να προάγεται η αποκατάσταση και η αναγέννηση περιοχών που εκδασώθηκαν. Χρησιμοποιώντας στο μέτρο του δυνατού τα αυτόχθονα είδη τοπικής προέλευσης. Όποτε χρησιμοποιούνται είδη με στόχο την αντικατάσταση τοπικών οικοσυστημάτων, θα πρέπει να αναλαμβάνεται επαρκής δράση ώστε παράλληλα να διατηρείται η εγχώρια πανίδα και χλωρίδα.
- Προαγωγής της ανάπτυξης ειδικών, πρακτικών, οικονομικά αποδοτικών και αποτελεσματικών συστημάτων αξιολόγησης της βιοποικιλότητας καθώς και αντιστοίχων μεθόδων αξιολόγησης των

επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα των επιλεγόμενων τεχνικών διαχείρισης και ανάπτυξης των δασών.

- Προαγωγή της διεθνούς έρευνας σε ό,τι αφορά τις επιπτώσεις της κλιματικής μεταβολής στα δασικά οικοσυστήματα, την ενδεχόμενη προσαρμογή των δασικών οικοσυστημάτων στη κλιματική μεταβολή και τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής μεταβολής μέσω των δασικών οικοσυστημάτων όπως αναφέρεται στο ψήφισμα αριθ.4 της υπουργικής διάσκεψης του Ελσίνκι για την προστασία των δασών στην Ευρώπη.
- Προαγωγή της εφαρμογής των γενικών κατευθυντήριων γραμμών για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στα ευρωπαϊκά δάση (ψήφισμα Η2 της διάσκεψης του Ελσίνκι) και των συστάσεων της IPF σχετικά με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

6. Ενέργεια και μεταφορές

30. Οι τομείς ενέργειας και των μεταφορών έχουν συνολικές και περιφερειακές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα μέσω της κλιματικής μεταβολής και της οξίνισης. Επί πλέον, η ανάπτυξη υποδομών για τις μεταφορές και την ενεργειακή παραγωγή μπορεί να έχουν τοπικότερες επιπτώσεις στη βιολογική ποικιλότητα.

- α) Εκπομπές από ορυκτά καύσιμα έχουν οδηγήσει σε παγκόσμια αύξηση των ατμοσφαιρικών συγκεντρώσεων των αερίων που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Οι αλλαγές αυτές προβλέπεται ότι θα οδηγήσουν σε περιφερειακές και οικουμενικές αλλαγές του κλίματος. Τοιούτοτρόπως θα αυξηθεί η πίεση που ασκείται στα οικολογικά συστήματα τα οποία ήδη πλήττονται από την ρύπανση, αυξάνοντας τη ζήτηση πόρων και τη χρήση μη αειφόρων τακτικών διαχείρισης. Η σύσταση και η γεωγραφική κατανομή των οικοσυστημάτων θα μεταβάλλεται ταχύτερα απ' ό,τι συνέβαινε όταν κατά το παρελθόν εξαρτάτο αποκλειστικά και μόνο από φυσικές διεργασίες. Κατά συνέπεια, η περιορισμένη δυνατότητα προσαρμογής ορισμένων ειδών στις αλλαγές αυτές θα προπαρασκευάσει το έδαφος για ολοένα μεγαλύτερη απώλεια βιοποικιλότητας.
- β) Περιφερειακές επιπτώσεις της χρήσης ορυκτών καυσίμων αποτελούν η οξίνιση των χερσαίων υδάτων και εδαφών (με επιπτώσεις επίσης στην υγεία της βλάστησης και των δασών) καθώς και η υποβάθμιση των δασών. Η οξίνιση των λιμνών και των υδατίνων ρευμάτων καθιστά τα περιβάλλοντα αυτά ακατάλληλα για την επιβίωση ορισμένων ειδών. Επιπλέον, η οξίνιση των εδαφών οδηγεί σε αλλαγές στη χημική σύσταση και τη δομή τους με αποτέλεσμα να επηρεάζονται τα οικοσυστήματα των οποίων αποτελεί μέρος το έδαφος.
- γ) Ενδέχεται επίσης να υπάρξουν τοπικές επιπτώσεις λόγω των χωροταξικών συνεπειών της ανάπτυξης υποδομών για την παραγωγή

και την διανομή ενέργειας όχι μόνο από παραδοσιακά καύσιμα. Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη οιαδήποτε παρενέργεια από τη χρήση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας (π.χ. υδροηλεκτρικοί σταθμοί, μη αιεφόρος χρήση βιομάζας ή μεγάλης κλίμακας ενεργειακές φυτείες). Στο πλαίσιο αυτό επιβάλλεται να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στους δεσμούς μεταξύ της πολιτικής διαχείρισης των υδάτων λόγω της ολοένα αυξανόμενης ζήτησης ύδατος για την παραγωγή ενέργειας. Οι υποδομές μεταφορών, οδικών μεταφορών και αεροδρομίων μπορεί να έχουν άμεσες επιπτώσεις στην κατοχή εδαφών ορισμένων οικοσυστημάτων και να οδηγούν στην κατάτμηση οικοτόπων ενώ παράλληλα μπορεί να έχουν και έμμεσες επιπτώσεις -συμπεριλαμβανομένης της γενετικής απομόνωσης- και να προκαλούν διαταραχές -συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας ατόμων, μεταβολών στο φως, στον άνεμο, τη θερμοκρασία, την υγρασία και τα θρεπτικά στοιχεία του εδάφους- στα άγρια είδη. Επιπλέον η μεταβολή ποταμών σε διαύλους για την ανάπτυξη των ποτάμιων μεταφορών ενδέχεται να αυξήσει τις πιέσεις που ασκούν σε υδάτινα και υποτάμια οικοσυστήματα μέσω κατοχής χώρου και διαταράξεων, μετατροπής οικοτόπων και ρύπανσης. Οι θαλάσσιες μεταφορές και υποδομές έχουν επίσης επίπτωση στη θαλάσσια ρύπανση

31. ΣΤΟΧΟΙ:

- Εφαρμογή στρατηγικών κατά της οξίνισης και της κλιματικής μεταβολής με στόχο την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα.
- Ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα της ανάπτυξης υποδομών παραγωγής ενέργειας από παραδοσιακούς και ανανεώσιμους πόρους.
- Αξιοποίηση των βέλτιστων εναλλακτικών δυνατοτήτων υπέρ της βιοποικιλότητας κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την επιλογή ενεργειακών πόρων για την ικανοποίηση της ζήτησης σε περιφερειακό επίπεδο.
- Ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα της μεταφορικής υποδομής βελτιστοποιώντας την αξιοποίηση του δυναμικού και των δυνατοτήτων απόδοσης της ήδη υφιστάμενης υποδομής και, σε ό,τι αφορά τις νέες υποδομές, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στους περιβαλλοντικούς προβληματισμούς.

7) Τουρισμός

32. Ο τουρισμός συνδέεται στενά με την διαφύλαξη ενός υγιούς περιβάλλοντος, το οποίο με τη σειρά του αποτελεί καθοριστικής σημασίας στοιχείο της τουριστικής ανάπτυξης και συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με ορισμένα από τα θέματα που αφορούν τη βιοποικιλότητα. Οι τουριστικές πολιτικές αναπτύσσονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και την αιεφορία. Αφετέρου, ο τουρισμός ασκεί άμεσες και έμμεσες πιέσεις,

σύνιστώντας ενίοτε απειλή, στη διατήρηση των ειδών και των οικοτόπων, ενώ παράλληλα μπορεί να διαταράξει την άγρια ζωή και να αυξήσει την ρύπανση λόγω μεταφορών. Αφετέρου ο αειφόρος τουρισμός, σε πολλές περιοχές, εξασφαλίζει πρόσθετους πόρους και απασχόληση στις τοπικές κοινότητες προσφέροντας συμπληρωματικά κίνητρα υπέρ της διατήρησης της φύσης και της προστασίας του περιβάλλοντος.

33. Η αειφόρος ανάπτυξη σε τουριστικές περιοχές θα πρέπει να συμφιλιώνει τα συμφέροντα του τουριστικού κλάδου, της ικανοποίησης των τουριστών και της διαφύλαξης και της αειφόρου χρήσης της βιολογικής ποικιλότητας.

34. Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό να εξακριβωθεί κατά, πόσο ορισμένες από τις ευαίσθητες περιοχές θα πρέπει να προστατεύονται από πρόσθετη ανθρώπινη παρέμβαση λόγω τουρισμού και να διαπιστωθούν οι δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης ορισμένων οικοτόπων και οικοσυστημάτων. Είναι επίσης σημαντικό να γίνουν κατανοητοί οι περιορισμοί του συστήματος μεταφοράς πόρων που βασίζεται σε ολιγάριθμους τουρίστες οι οποίοι παρέχουν πρόσθετο εισόδημα σε πολλά μέλη των τοπικών κοινοτήτων.

35. Πρέπει να προαχθούν οι τουριστικές δραστηριότητες οι οποίες άμεσα ή έμμεσα συμβάλλουν στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας. Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας θα μπορούσαν να αποκομίσουν πολλά οφέλη από την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών στον τομέα αυτόν. Ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να ενθαρρυνθεί να εφαρμόζει κατευθυντήριες γραμμές και κώδικες συμπεριφοράς με στόχο τον αειφόρο τουρισμό.

36. Μολονότι οι πολιτικές τουρισμού εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των κρατών μελών, ιδιαίτερη προστασία θα πρέπει να αποδοθεί στις επιπτώσεις του τουρισμού σε περιοχές που ενδέχεται να ενταχθούν στο Natura 2000. Ο τουρισμός έχει επίσης σημαντικές διασυνδέσεις με την ανάπτυξη των περιφερειακών πολιτικών και των πολιτικών χωροταξίας και ορισμένοι από αυτούς τους προβληματισμούς θα πρέπει να επηρεάζουν την ανάπτυξη προγραμμάτων δράσης για διάφορους τομείς. Σε οικουμενικό επίπεδο, η δήλωση του Βερολίνου καθορίζει βάση ανάπτυξης οικουμενικών κατευθυντήριων γραμμών για την αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού στο πλαίσιο της CBD

37 Η κοινότητα καλείται να επιδιώξει τους κάτωθι στόχους:

- Να ενθαρρύνει την αξιολόγηση των δυνατοτήτων τουριστικής ανάπτυξης των διαφόρων οικοσυστημάτων και οικοτόπων.
- να ενθαρρύνει την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών τουριστικών συμφερόντων.
- να προάγει την ανάπτυξη διεθνών κατευθυντήριων γραμμών για τον αειφόρο τουρισμό.

8. Ανάπτυξη και οικονομική συνεργασία.

38. Οι αναπτυσσόμενες χώρες και οι οικονομίες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο προσφέρουν ευρύ φάσμα οικοτόπων και οικοσυστημάτων μεταξύ των οποίων τα πλέον σημαντικά είναι τα δάση, οι λειμώνες και τα θαλάσσια/παράκτια οικοσυστήματα. Διάφορες από τις ανθρώπινες δραστηριότητες επιβαρύνουν τη βιοποικιλότητα σε ό,τι αφορά τις απώλειες οικοτόπων και την υποβάθμισή τους. Οι λόγοι είναι πολυάριθμοι και συμπεριλαμβάνουν την πενία. Η βιοποικιλότητα στα μικρά αναπτυσσόμενα νησιωτικά κράτη αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα δεδομένου της εξαιρετικά περιορισμένη έκτασης ορισμένων τοπικών οικοτόπων, της υψηλής συχνότητας ενδημισμού στα νησιά αυτά και την ιδιαίτερη ευπάθεια σε περίπτωση φυσικών καταστροφών και καταστροφών οικοτόπων.

39. Η CBD αναγνωρίζει στο άρθρο 20 την αρχή των κοινών αλλά διαφοροποιημένων αρμοδιοτήτων των συμβαλλομένων μερών της σύμβασης και το ρόλο της αναπτυξιακής συνεργασίας. Επιπλέον, στο άρθρο 3 της CBD αναγνωρίζεται το εθνικό κυριαρχικό δικαίωμα εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων σύμφωνα με τις περιβαλλοντικές πολιτικές εκάστου κράτους. Στο πλαίσιο αυτό η Κοινοτική συνεργασία για την παροχή αναπτυξιακών ενισχύσεων αποτελεί σημαντικό μέσο στήριξης των προσπάθειών που καταβάλλονται τρίτες χώρες προκειμένου να επιτευχθεί η διατήρηση και η αειφόρος χρήση της βιοποικιλότητας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικά, τα προγράμματα δημιουργίας δυναμικού είναι σημαντικά προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σε τρίτες χώρες να αναπτύξουν την εμπειρία τους σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και τη χρήση των τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και παραδοσιακών τεχνολογιών, για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας. Θα είναι επίσης εξίσου μεγάλης σημασίας να διερευνηθούν οι μέθοδοι επαναπατριsmού ταξινομικών πληροφοριών που βρίσκονται σε συλλογές της Κοινότητας.

40. Επιπλέον οι δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος PHARE θα πρέπει να αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη διατήρηση περιοχών υψηλής αξίας για τη βιοποικιλότητα και ιδίως διευκολύνοντας πρωτίστως τις υποψήφιες χώρες να υιοθετήσουν το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα αυτόν.

4.1 ΣΤΟΧΟΙ

- Ένταξη των στόχων βιοποικιλότητας στις στρατηγικές της Κοινότητας για την ανάπτυξη, οικονομική συνεργασία και τον πολιτικό διάλογο με τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις οικονομίες που βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο. Οι στόχοι της βιοποικιλότητας θα πρέπει να ενσωματώνονται σε αναπτυξιακά έργα διαφόρων τομέων της οικονομίας των χωρών αποδεκτών εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη συνέπεια μεταξύ της κοινοτικής πολιτικής για την αναπτυξιακή συνεργασία και των άλλων κοινοτικών πολιτικών όπως οι πολιτικές διεθνούς εμπορίου, γεωργίας και αλιείας.
- Υποστήριξη της αειφόρου χρήσης των φυσικών πόρων, ιδίως σε σχέση με τα δάση, τους λειμώνες και τα θαλάσσια/παράκτια οικοσυστήματα.

- Ενίσχυση του δυναμικού των αντιστοίχων φορέων που συμμετέχουν στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας
- Περαιτέρω ένταξη των πρακτικών EIA στην ανάπτυξη και την οικονομική συνεργασία
- Συντονισμός της εφαρμογής της στρατηγικής αυτής και των αντιστοίχων προγραμμάτων δράσης, με τις στρατηγικές τρίτων χωρών ώστε να εξασφαλίζεται η συνέπεια μεταξύ της παρεχόμενης κοινοτικής βοήθειας σε τρίτες χώρες και των στόχων των στρατηγικών βιοποικιλότητας των χωρών αυτών.
- Εξασφάλιση της συμπληρωματικότητας και του συντονισμού των πολιτικών και των προσεγγίσεων στα κοινοτικά προγράμματα ενίσχυσης και τα αντίστοιχα προγράμματα των κρατών μελών καθώς και με τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν άλλοι δωρητές και διεθνείς φορείς, όπως η Διεθνής Διευκόλυνση για το Περιβάλλον, με στόχο τη συνεπή εφαρμογή της CBD.
- Παροχή επαρκούς χρηματοδότησης για τη βιοποικιλότητα σε διμερή προγράμματα ενισχύσεων καθώς και για διεθνείς μηχανισμούς (π.χ. CBD)
- Προαγωγή των προγραμμάτων ένταξης των στόχων της βιοποικιλότητας στη γεωργία των συνδεδεμένων χωρών.

IV. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΜΕΤΡΑ

1. Στο πλαίσιο της στρατηγικής αυτής θα πρέπει να εκτίονηθούν προγράμματα δράσης τομεακού και διατομεακού χαρακτήρα προκειμένου να εξασφαλιστεί η πλήρης επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο τμήμα II και στο τμήμα III.

2. Εξετάζονται ειδικά προγράμματα δράσης εξετάζονται για τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων, τη γεωργία, την δασοκομία, την αλιεία, τις περιφερειακές πολιτικές και την χωροταξία και την ανάπτυξη και την οικονομική συνεργασία.

Στην περίπτωση των περιφερειακών πολιτικών και της χωροταξίας, το ειδικό πρόγραμμα δράσης πρέπει να εξασφαλίζει ότι στόχοι που επιδιώκονται με την στρατηγική για την βιοποικιλότητα έχουν ενταχθεί άμεσα στις μελλοντικές κατευθυντήριες γραμμές προγραμματισμού καθώς και στις αντίστοιχες κοινοτικές πρωτοβουλίες εξασφαλίζοντας ότι αυτό δεν θα συνεπάγεται την ανάπτυξη νέων ειδικών οργάνων. Οι προτάσεις που σχετικά με τα δάση θα πρέπει να αποτελούν μέρος της πρότασης για μία δασοκομική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν απαιτούνται νέα ειδικά προγράμματα δράσης για την ενέργεια, τις μεταφορές και τον τουρισμό δεδομένου ότι η ανάπτυξη και η εφαρμογή των κοινοτικών στρατηγικών για την κλιματική μεταβολή και την οξίνιση, που εστιάζονται στα οικοσυστήματα, παράλληλα με την εφαρμογή

ενδεδειγμένων διαδικασιών εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα πρέπει να επαρκούν για την επίτευξη των στόχων για τη βιοποικιλότητα στους συγκεκριμένους τομείς πολιτικής.

Όσον αφορά τον τουρισμό η εκτέλεση περιβαλλοντικών αξιολογήσεων και η ανάληψη πρωτοβουλιών στον τομέα των περιφερειακών πολιτικών και της χωροταξίας θα πρέπει να συμβάλλουν στην πραγμάτωση των στόχων της βιοποικιλότητας.

3. Αυτά τα προγράμματα δράσης θα πρέπει να αποτελούν πρακτικά εργαλεία ώστε να επιτυγχάνεται η ολοκλήρωση της βιοποικιλότητας στις βαθμίδες και τα όργανα των τομεακών και διατομεακών πολιτικών που αφορούν την διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας εντός της Κοινότητας. Λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 3 της CPD τα προγράμματα δράσης θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζουν ότι οι κοινοτικές πολιτικές και τα όργανα δεν προκαλούν βλάβη στο περιβάλλον τρίτων χωρών ή σε περιοχές εκτός των ορίων της εθνικής δικαιοδοσίας καθώς και ότι συμβάλλουν στις προσπάθειες που καταβάλλουν τρίτες χώρες προκειμένου να επιτύχουν τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας.

4. Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα προσόντα που διαθέτουν ορισμένες από τις συνδεδεμένες με την κοινότητα χώρες στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη σε ότι αφορά τη βιοποικιλότητα θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι τα προγράμματα δράσης, και τα λοιπά μέτρα, θα εστιάζονται και σε θέματα διεύρυνσης. Δεδομένου ότι οι χώρες αυτές αναμένεται να υιοθετήσουν το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα της βιοποικιλότητας κατά την ένταξη τους, θα ήταν σκόπιμο να τους παρασχεθεί αρωγή από σήμερα στους τομείς των επιβεβλημένων νομοθετικών προσαρμογών και των κοινωνικών αλλαγών.

5. Τα προγράμματα δράσης και άλλα μέτρα θα πρέπει να εξασφαλίζουν τον σεβασμό, τη διατήρηση και τη διαφύλαξη των γνώσεων, των καινοτομιών και των πρακτικών των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων μέσω των οποίων εκφράζονται παραδοσιακές μορφές ζωής που σχετίζονται με την διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιοποικιλότητας ενώ παράλληλα θα πρέπει να προάγουν την ευρύτερη εφαρμογή τους με την έγκριση και τη συμμετοχή όσων κατέχουν αυτές τις γνώσεις, τις καινοτομίες και τις πρακτικές.

6. Προκειμένου να εφαρμοστεί η στρατηγική αυτή, οι αντίστοιχοι παράγοντες στους τομείς πολιτικής που αναφέρονται ανωτέρω θα αναπτύξουν προγράμματα δράσης και άλλα μέτρα ώστε να υλοποιηθούν οι ειδικοί στόχοι που επιδιώκουν βάσει των μηχανισμών και των διαδικασιών που αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξή τους. Οι παράγοντες που καλούνται να επεξεργαστούν ή να συμβάλλουν στην επεξεργασία των προγραμμάτων δράσης είναι κατά πρώτον οι αντίστοιχες υπηρεσίες της Επιτροπής που είναι υπεύθυνες για την πολιτική στον σχετικό τομέα, σε στενή συνεργασία μεταξύ τους καθώς και σε συνεργασία με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς και οργανισμούς (όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, κ.τ.λ.) και από κοινού με τις εθνικές αρχές στις περιπτώσεις που η αρμοδιότητα για τον ορισμό και την εφαρμογή μέτρων είναι κοινή. Τα προγράμματα δράσης κοινοποιούνται με τη μορφή ανακοινώσεων της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο

και, κατά περίπτωση, μπορεί να συμπεριλαμβάνουν προτάσεις για νομικά κείμενα.

7. Τα προγράμματα δράσης επιβάλλεται να συνιστούν συστατικό στοιχείο των ήδη υφιστάμενων ημερησίων διατάξεων για τις τομεακές πολιτικές και θα πρέπει να χρησιμοποιούν ήδη υφιστάμενες συμφωνίες και διεθνή έγχειρήματα.

Τα προγράμματα δράσης και τα αντίστοιχα μέσα θα πρέπει να πραγματώνουν τους στόχους που αναφέρονται για τους διάφορους τομείς πολιτικής και τους στόχους που αναφέρονται από τα επιμέρους κύρια θέματα της παρούσας στρατηγικής.

Τοιουτοτρόπως οι προβληματισμοί περί βιοποικιλότητας θα ληφθούν υπ' όψη, μεταξύ άλλων,

- στην πραγματοποιούμενη αναθεώρηση ρυθμίσεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία.
- στις διαδικασίες αναμόρφωσης της κοινής γεωργικής πολιτικής που ανακοινώθηκαν με την Agenda 2000 και
- στις νέες διαρρυθμίσεις για την αναπτυξιακή ενίσχυση που θα πρέπει να αποφασισθούν κατά το 1998, ιδίως με τη νέα συμφωνία πλαίσιο μεταξύ ΕΕ και ΑΚΕ μετά το έτος 2000.

8. Τα προγράμματα δράσης θα πρέπει να βελτιώνουν τη συνεργασία και τις εταιρικές σχέσεις καθώς και την αποτελεσματικότερη χρήση των διαθέσιμων πόρων. Οι ομάδες συμφερόντων όπως οι βιομηχανικοί σύνδεσμοι και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί θα συνδεθούν με την ανάπτυξη και την εφαρμογή των προγραμμάτων δράσης.

9. Η ανάπτυξη των προγραμμάτων δράσης αναμένεται ότι θα καταστήσει απαραίτητη την αναθεώρηση των ήδη υφιστάμενων πολιτικών και οργάνων προκειμένου να καθοριστεί πως αυτά επηρεάζουν τα είδη και οικοσυστήματα. Παράλληλα θα πρέπει να εντοπίζεται ο βαθμός στον οποίο έχει επιτευχθεί η ένταξη των στόχων και των σκοπών που αναφέρονται στην παρούσα στρατηγική καθώς και να εντοπίζονται ενδεχόμενα χάσματα ή πρόσθετες πρωτοβουλίες που κρίνονται απαραίτητες. Θα πρέπει επίσης να καθοριστούν προτεραιότητες δράσης. Κατά την ανάπτυξη και την εφαρμογή των προγραμμάτων δράσης επιβάλλεται να υιοθετηθεί προληπτική προσέγγιση για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες διαπιστώνεται ότι οι απαραίτητες γνώσεις είναι ελλιπείς. Επιβάλλεται να αξιολογούνται οι κοινωνικοοικονομικές πτυχές της εφαρμογής των μέτρων που περιέχονται στα προγράμματα δράσης. Προκειμένου να καθοριστούν προτεραιότητες και να αιτιολογηθούν οι επιλογές στις περιπτώσεις κατά τις οποίες προσφέρονται διαφορετικές εναλλακτικές λύσεις, τα προγράμματα δράσης θα πρέπει να ενσωματώνουν τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με την αποδοτικότητα του κόστους.

10. Έκαστο πρόγραμμα δράσης θα πρέπει κατά κανόνα να καθορίζει σαφή καθήκοντα, στόχους, και μηχανισμούς εκτίμησης των επιδόσεων κατά την εφαρμογή της στρατηγικής αυτής. Η Επιτροπή σε συνεργασία με τους σχετικούς φορείς θα προσδιορίσει τους δείκτες αξιολόγησης εκ των

προτέρων και εκ των υστέρων της εφαρμογής του προγράμματος δράσης. Τα είδη και τα οικοσυστήματα που ενδέχεται να επηρεαστούν από έκαστη κατηγορία πολιτικής που αναφέρεται στο τμήμα III, και για τα οποία επιβάλλεται να αναληφθεί δράση προκειμένου να εξασφαλιστεί η διαφύλαξη και η αειφόρος χρήση τους, θα αποτελέσουν τη βάση για την εκπόνηση των δεικτών αυτών. Επιβάλλεται να αξιολογούνται τακτικά τα προγράμματα δράσης. Ενώ παράλληλα θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι κανονιστικοί δείκτες.

11. Μετά από την έγκριση των προγραμμάτων δράσης, η εφαρμογή τους εμπίπτει στις αρμοδιότητες των αντιστοιχών παραγόντων. Οι διάφορες δέσμες δεικτών συμβάλλουν στο να δημιουργηθούν εστιακά σημεία τα οποία να επιτρέψουν την παρακολούθηση, την εφαρμογή και την επισκόπηση της στρατηγικής και των προγραμμάτων δράσης και θα εξασφαλίσουν τον συντονισμό και την συνέπεια στα δύο τομεακά θέματα.

12. Οι εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της στρατηγικής, την αποτελεσματικότητα και την καταλληλότητα των προγραμμάτων δράσης πραγματοποιούνται ανά τριετία ή σύμφωνα με τους κύκλους προγραμματισμού της αντίστοιχης πολιτικής. Βάσει των αξιολογήσεων αυτών η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο.

13. Η ανάπτυξη των προγραμμάτων δράσης ολοκληρώνεται εντός διετίας μετά την έγκριση της παρούσας ανακοίνωσης από την Επιτροπή.

ISSN 0254-1483

COM(98) 42 τελικό

ΕΓΓΡΑΦΑ

GR

14 03 15

Αριθ. καταλόγου : CB-CO-98-066-GR-C

ISBN 92-78-30876-5

Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

L-2985 Λουξεμβούργο